

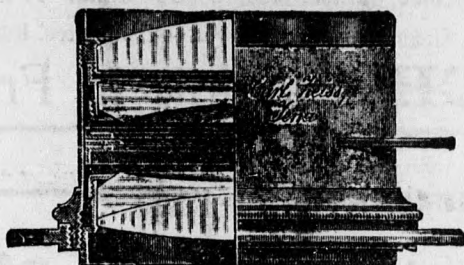
ZEISS

ANASZTIGMÁTOR

„TESSAR“

1:3.5

Arcképekhez

1:4.5

Lumière színes
felvételekhez

1:6.3

Pillanat- és tájfelvételekhez.

PALMOS-KAMARÁK

könnyű fémből fokális redőnyzárral kapható a foto-
üzletekben, valamint

WIEN, IX/3

Ferstelgasse 1.
(Ecke Maximilianplatz)

CARL ZEISS

— JENA —

Berlin,
Frankfurt a.M.,
Hamburg, London,
St. Petersburg.

Tessék „P 32“ sz. ismertetést kérni. — !! Ingyen és bérmentve !!

Színes nyomatokat tónfixálóban

a divatos szürke, sziklaszürke, pasztelkék,
türkiszkék, nilusi-zöld, lazac-rózsaszín, chamois,
színárnyalatokat ad

a „Vindobona-Opálpapíros.“

E papír szétválasztott színező-rögzítő fürdőhöz és platinszínezéshez is alkalmas.

Fabrik fotogr. Papiere, Trockenplatten und patent. Spezialapparate:

Ferdinand Hrdliczka Wien, XVI/2.

Lerchenfeldergürtel 9-11.

Herbststrasse 1.

TRAPP & MÜNCH

MATT-ALBUMIN művésznymat papirjai

Legteljesebb pótlása a platinnak és pigmentnek. A legkiválóbb szakférfiak ismételt elismerő nyilatkozatokkal bizonyítják. Egyszerű eszközökkel művészielen előkelő hatás.

Rives-papír, 12, 15 és 18 kiló
Gravure-karton sima, fehér és chamois durva, fehér és chamois, extra durva, fehér
Bütten-papír, fehér és chamois
Bütten-karton, fehér

„Rasternkorn“ (vászonrovátkás)-papír, fehér
Empire-karton, sima és durva, fehér és chamois
Japán-papír Perscheid szerint.
Levelező-lapok sima és durva, fehér és chamois.

Tömény arany- és platinfürdők, színező (színes) fürdők. Modern színű alátét- és közbetét-papírok, préselő rámak.

Mintacsomag (összeválogatva) bérmentve 1 márkáért. Kimerítő árjegyzék ingyen és bérmentve. Kapható a fotoüzletekben vagy közvetlenül.

TRAPP & MÜNCH's Fabrik in Friedberg (Hessen). Védjegy.

Rietzschel teleobjektívjei

3—6-szoros nagyításhoz, különösen a Rietzschel „Linear“-jához korigálva. Könnyen alkalmazható a mi és más gyárak gépeihez is. □

Kérje az 51. sz. teleárjegyzéket.

A. Hch. Rietzschel G. m. b. H.

Optische Fabrik

MÜNCHEN.

Wanaus József

FÉNYKÉPEZŐ - KÉSZÜLÉKEK
ÉS KELLÉKEK SZAKÜZLETE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 19.

Dúsan felszerelt raktár: szalon-, utazó, Kodak és egyéb kézi kamrákban. — Leghíresebb gyártmányú objektívek. Celloidin, aristo, bromezüst papírok. — Kiváló jó minőségű lemezek. — Mindig friss vegyszerek állandóan raktáron. — Előhívások 1 nap alatt eszközöltetnek. — Mindennemű fényképezési munkát elvállalok.

Sötét kamara amatőröknek ingyen áll rendelkezésére.
Uj nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

ELISMERTEN A LEGJOBB
DIAPOZITIV-LEMEZEK

GUILLEMINOT

ezüst-lactat-lemezek vetítésre.

LEGTISZTÁBB RÉTEG! KÖNNYŰ KEZELÉS!

R. GUILLEMINOT, BOESPFLUG & CO.

Gyárosok **PARIS**, 22 rue de Chateaudun.

Minták kívánatra és e lapra való hivatkozással ingyen és bérmentve.

Satrap-Papírosok.

Gázfény-papír

12 válfaj

Ideális másolóanyag amatőrök és szakfényképezők részére.

Abszolút fátyolmentesen dolgozik.
Tartóssága határtalan.

Exportra és a tropusokra is kitűnően alkalmas.

Bromezüst-papír

5 válfaj

Nagyításokhoz és kontakt-másolatokhoz.

Árjegyzék
érdeklődőknek rendelkezésére áll.

Chemische Fabrik auf Aktien (vorm. E. Schering)

Photographische Abteilung.

Charlottenburg 11, Tegeler Weg 28/33.

J. HAUFF & Co. G. m. b. H. FEUERBACH (Württb.)

Uj eljárás szerint, oly

orthochromatikus lemezt

állítunk elő, melynek a következő jó tulajdonságai vannak:

Igen magas sárga- és zöldérzékenység. — Legmagasabb általános érzékenység. — Sárga üveg nélkül is megfelel a tájfényképezés összes követelményeinek. — Sárga üveg csak erős színellentéknél. — Sűrű réteg, kiváló fődési képesség. — Finom szemcsézet, pompás árnyalatok. — Legnagyobb tartósság!

Mindenütt a közönséges lemez helyébe kellene lépnie.

A legmagasabb igények részére ajánljuk a

Hauff-Flavin lemezt.

A legjobb színérzékeny lemez. A legnagyobb sárga- és zöldérzékenység. — Legnagyobb általános érzékenység. — Sárga üveg nélkül csaknem mindig használható. — Kitűnő hegyi (havas) és hófelvételekhez. — Felülmúlhatatlan őszi felvételekhez. — Nélkülözhetetlen reprodukciókhoz. — Finom réteg-szemcsézet, tökéletes árnyalatok. — Hosszú tartósság!

Kapható az összes foto-üzletekben.

Kérjen árjegyzéket e lapban olvasott hirdetésre való hivatkozással.

„Az Amatőr” I. országos díjpályázati kiállításának illusztrált vezetője

megjelent

Ára 50 fillér (5 fillér postadíj.) Bélyegeken is beküldhető.

! Tiszta fekete szín

Abszolút fátyolmentesség

! Jó fokozatok

a Pala-Gázfény-Papír

Különös előnyei: (9 fajta.) Földolgozása ennek folytán könnyű, megbízható és jó eredmények elérését teszi lehetővé. Beszerezhető a foto-üzletek útján. Mintákat és válfaj-lajstromot — „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén — teljesen díjtalanul küld közvetlenül a

Gustav Schaeuffelen'sche Papierfabrik, Heilbronn a. N.

Photographische Abteilung.

Valódi recipék

a most megjelent

Gevaert-kézikönyvben

Értékes szakmunka

„Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén teljesen díjmentesen küldi meg a

Gevaert-Werke A. G.

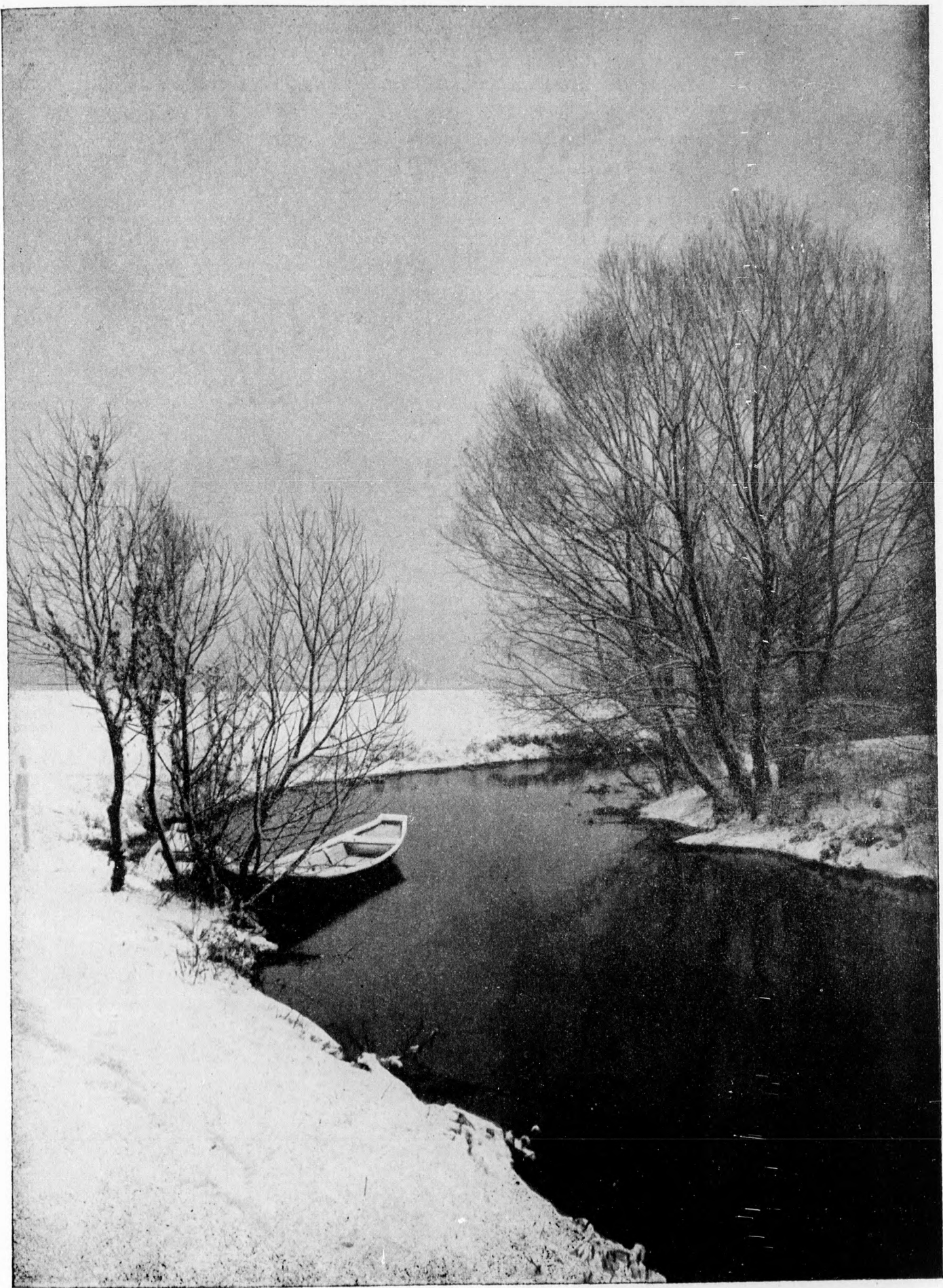
Direction: Carl Hackl

WIEN, VI/1

BERLIN W.

Theobald-Gasse Nr. 13.

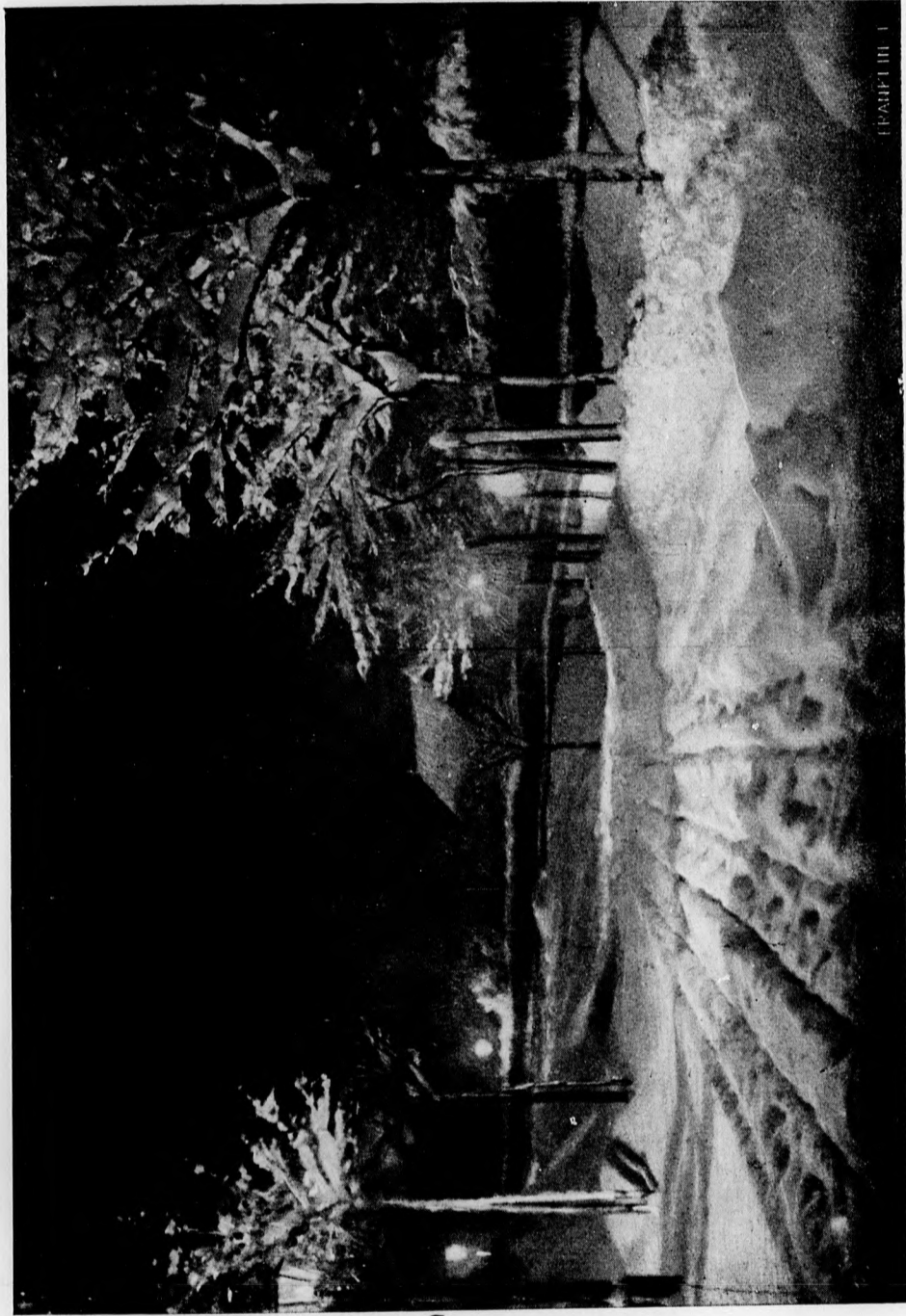
Lützowstrasse Nr. 9.

Télviz
E. Herben, München

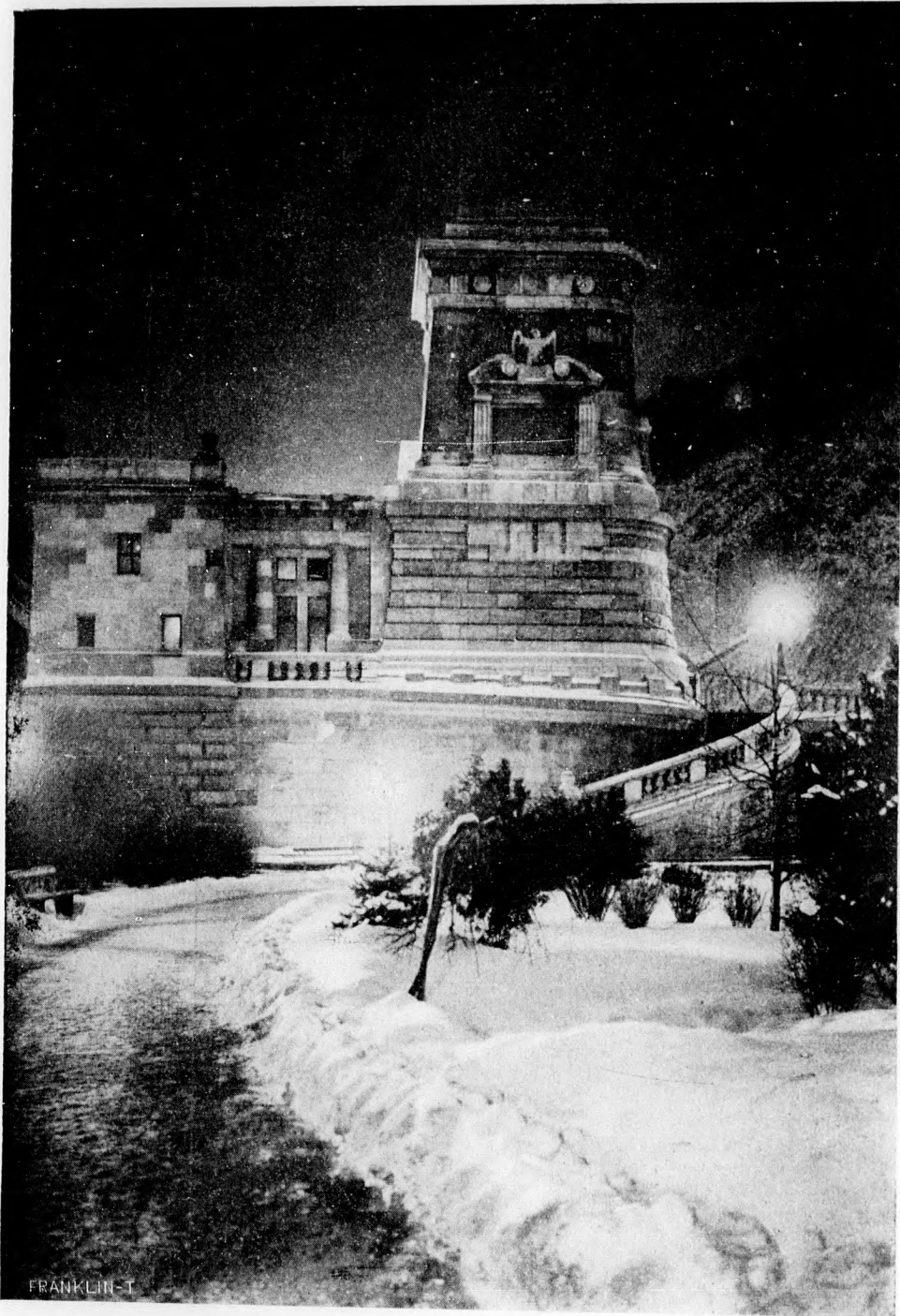
Felvétel Rodenstock „Euryon“ anasztigmával
sor. 1:6,8; f:21 cm.

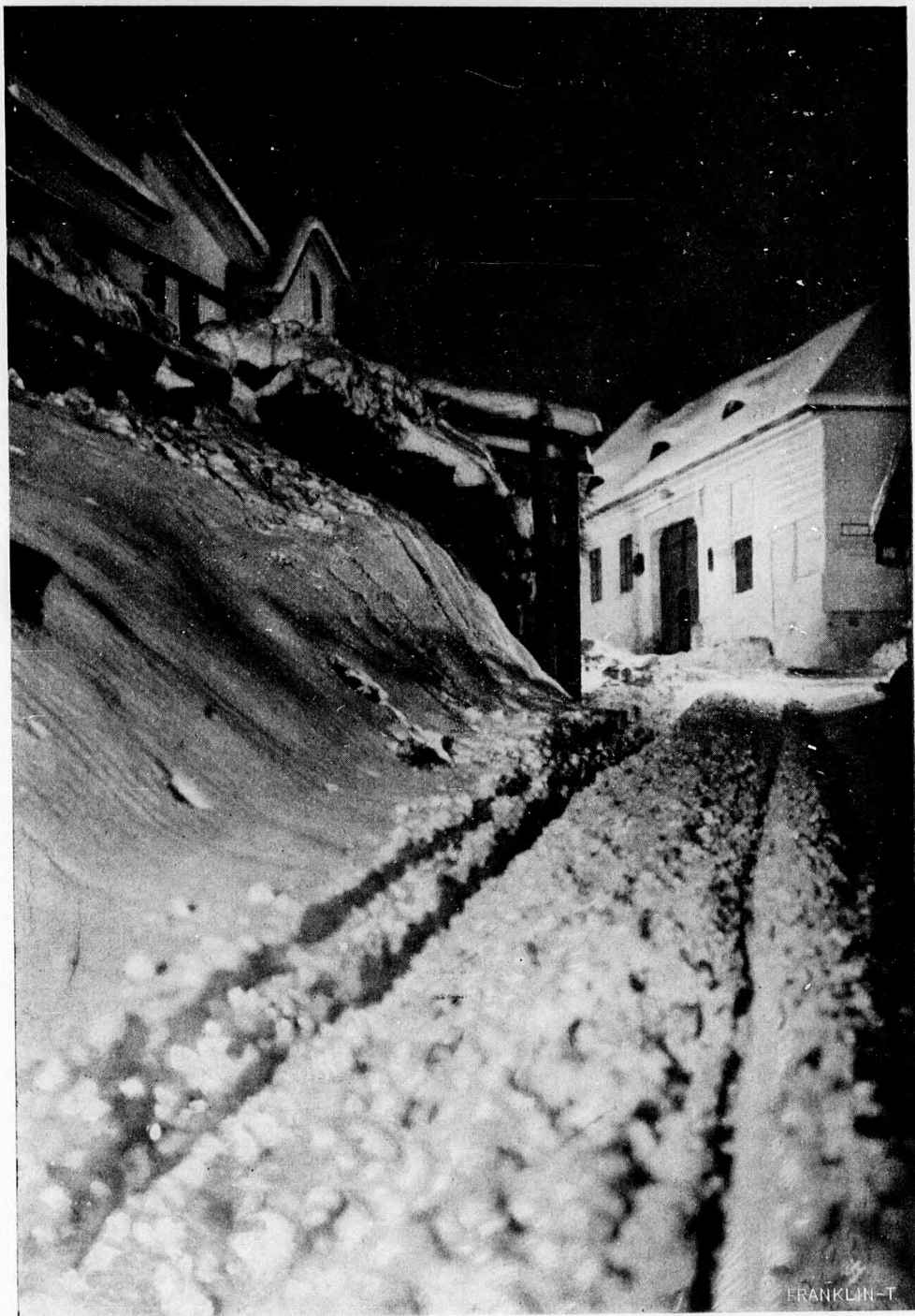
Téli éjszaka
Balogh Rudolf, Budapest

A budai Erzsébet-hídfő este
Balogh Rudolf, Budapest

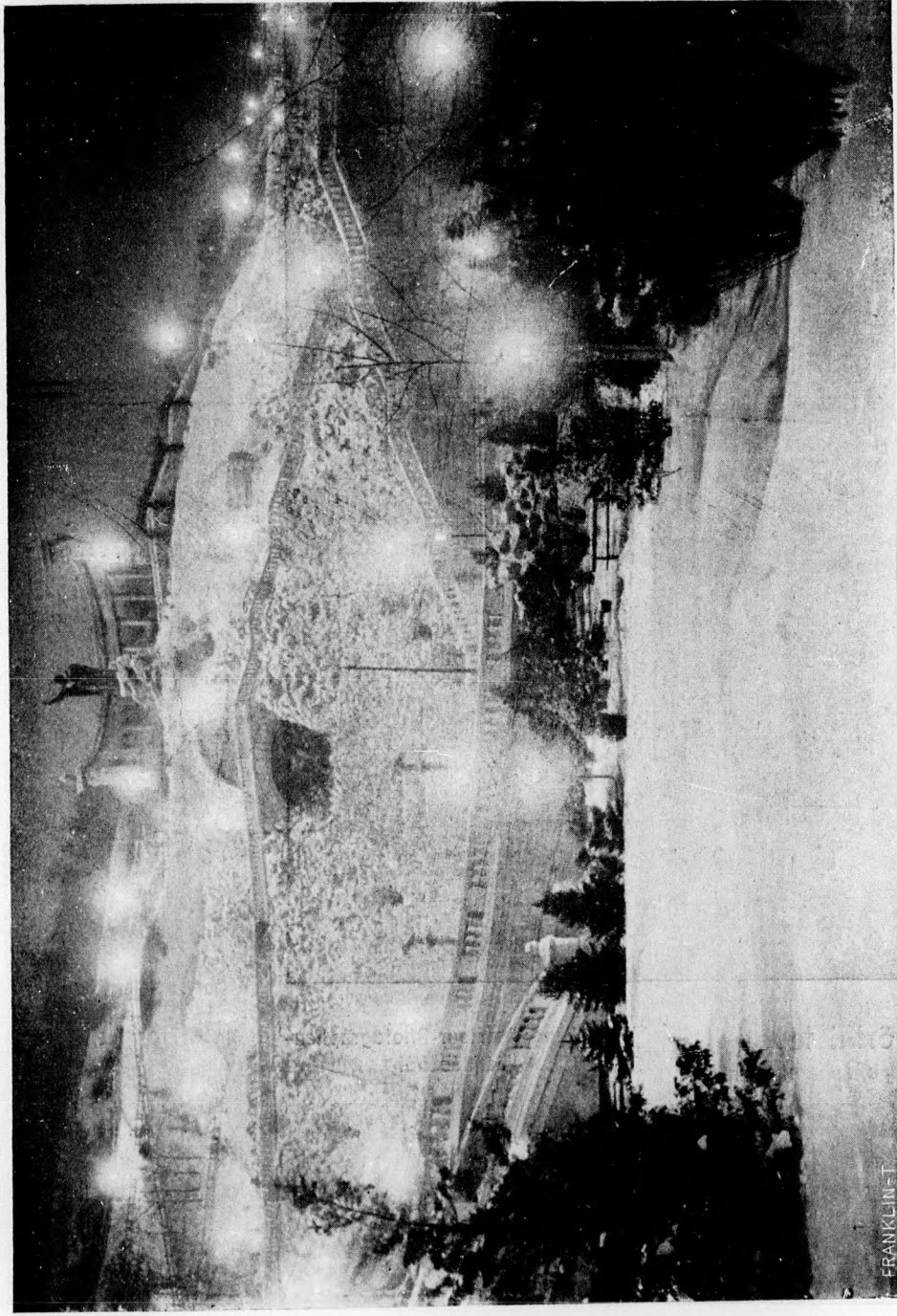
A Hadnagy-utca éjjel
Balogh Rudolf, Budapest

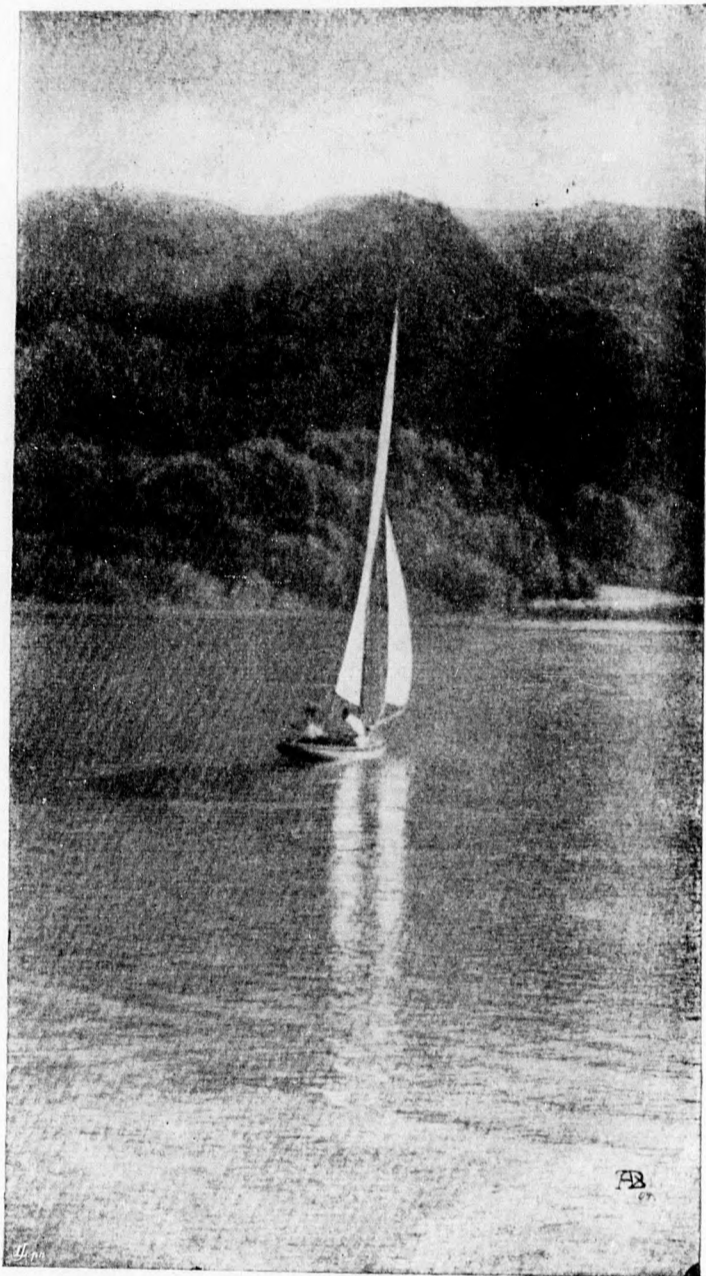
Szánkázás
Balogh Rudolf Budapest

A Gellérthegy vidéke télen
Balogh Rudolf, Budapest

A wörthi tavon
August Blumberg, Wien

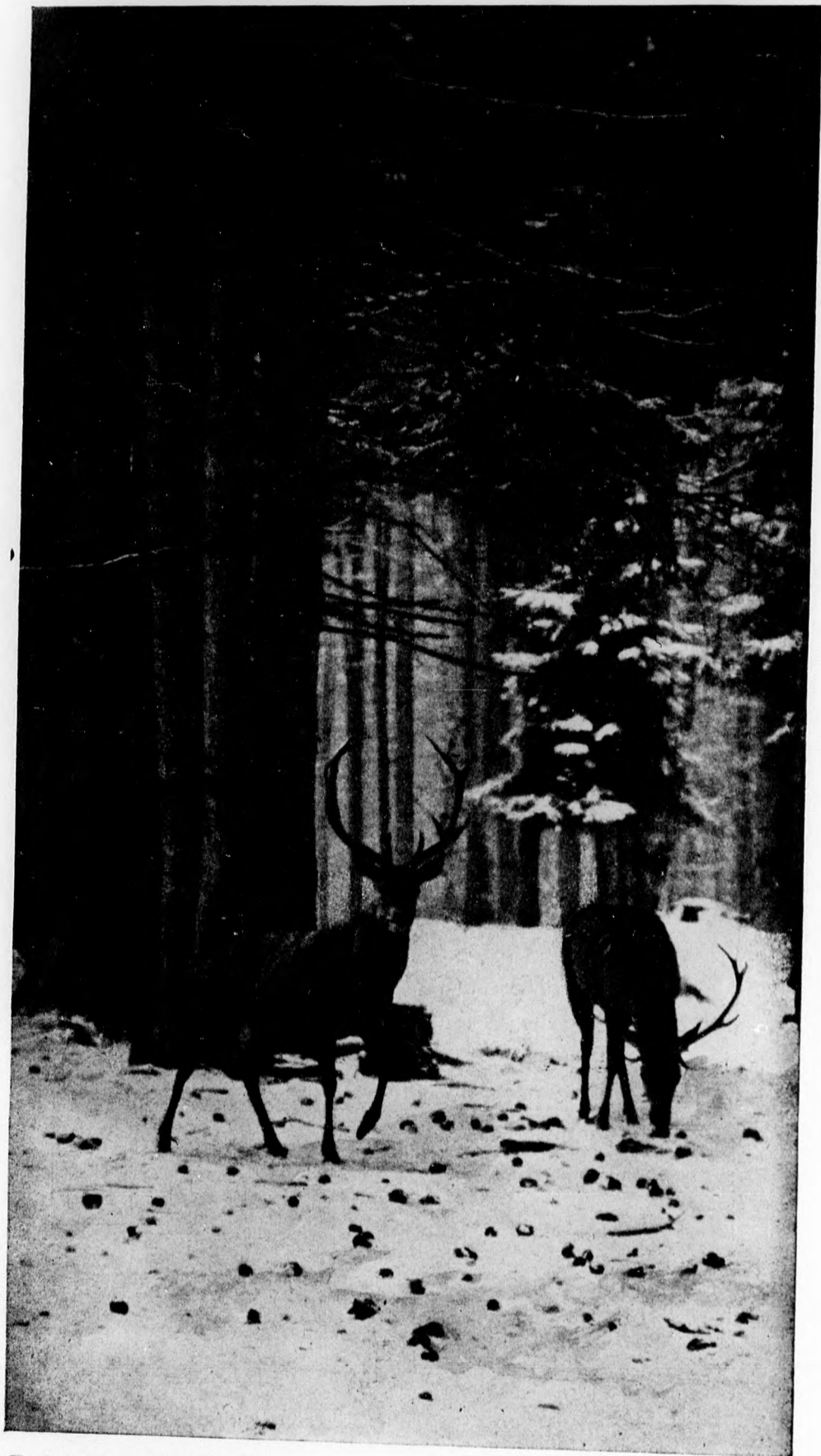
A „Wiener Amateur-Photographen-
Club“ kiállításából

Tanulmány
Otto Scharf, Crefeld

Erdei csendélet télen
Arthur Schneider, Leipzig

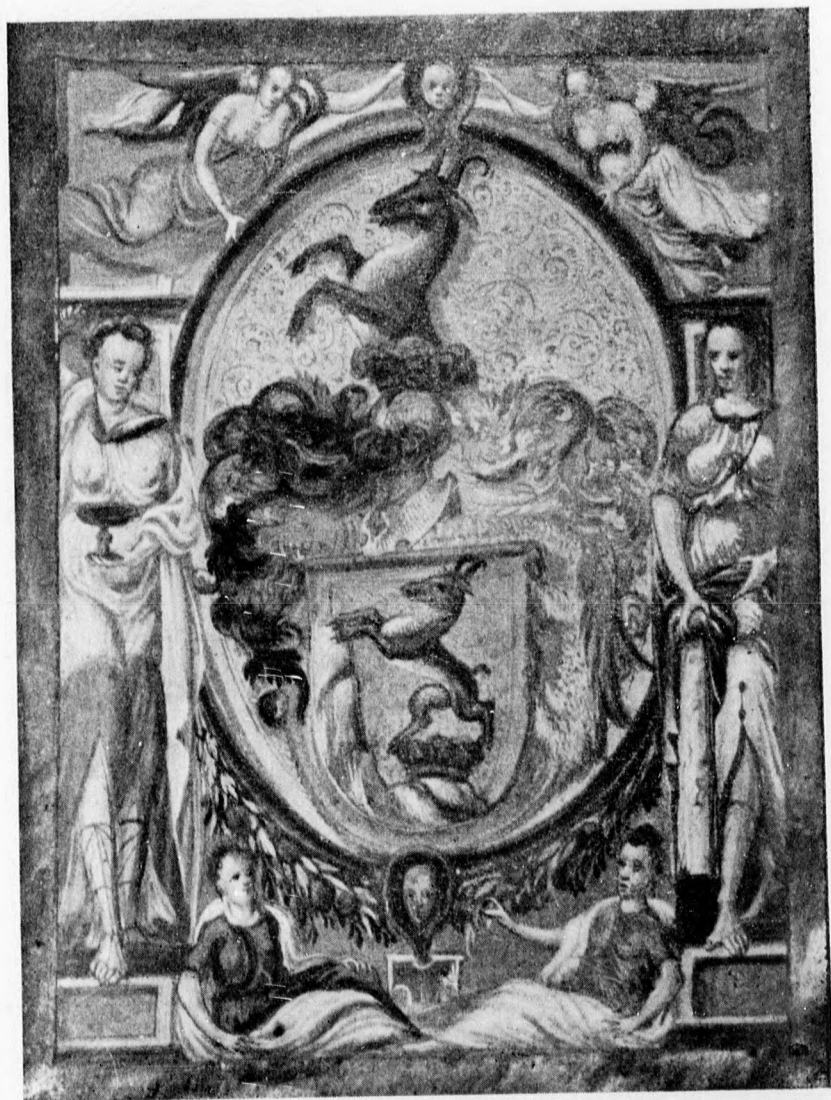

Handwritten Latin text in a medieval script, likely a report or petition. The text is dense and covers most of the page, with some larger initials or headings at the beginning. The ink is dark, and the parchment shows signs of age.

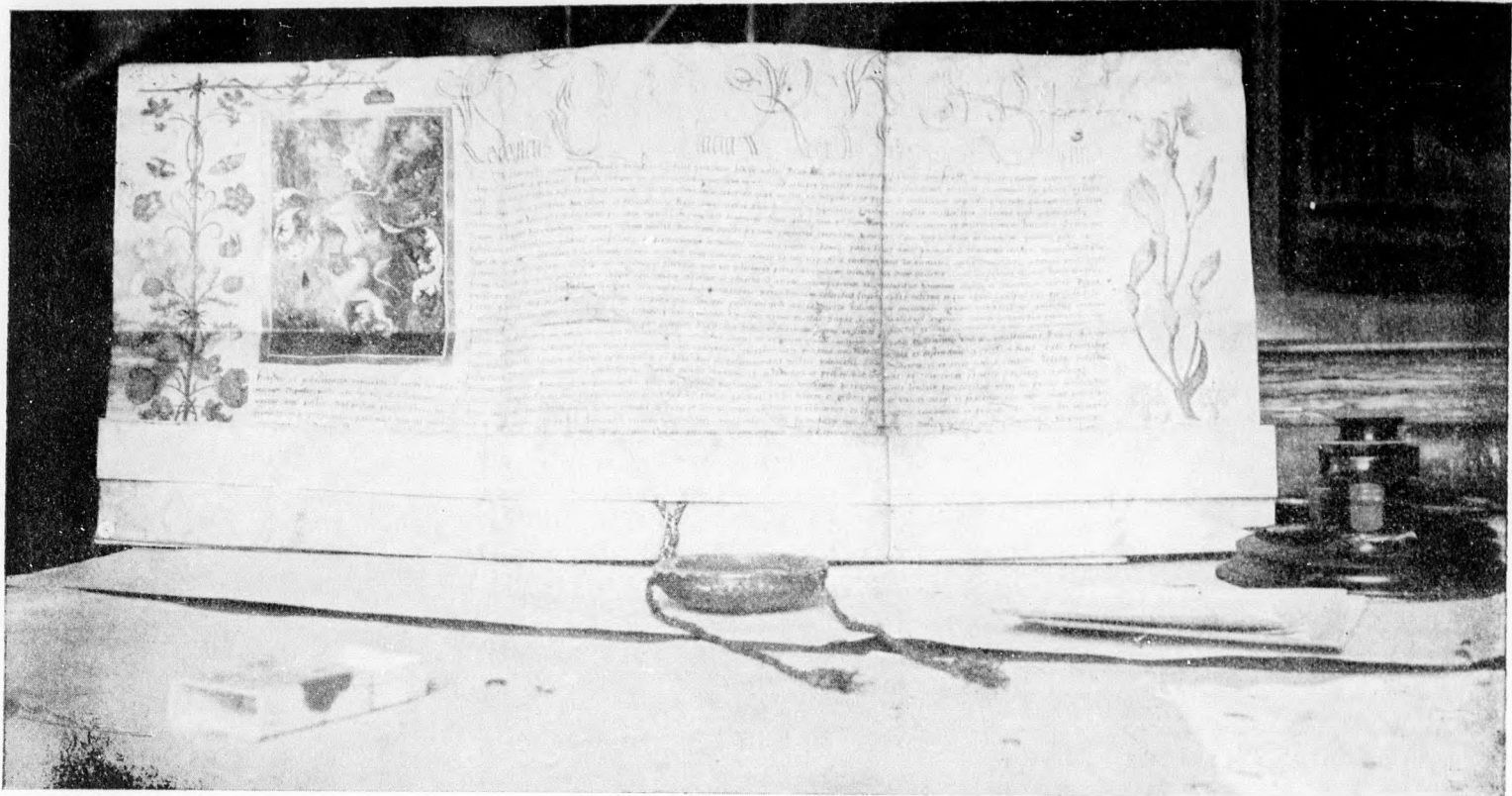
1. ábra. Somogyvármegye jelentése Nagy Lajos királyhoz 1376. évben. (Eredetije az Országos Levéltárban)

166
Dignos patrem amos
 que ad filios meos habu
 aggressissim ex pitate m
 i mgem mltas mgem
 pugnas et laboribus no
 mltis vnam firmam
 legu breues leues q
 salo plano copone ut in ea se
 exercere quousq perueniat
 ad maiora mvoctis sca fntas
 qoz ut me adiuuet et cople
 faciat sine quo nllm rite
 sudat excediam q omis fms
 arzet pncio q honore Capituli
 Cu vniu de Rectore q gubernatore
Desse est omem Ratores Cuntat
 et gubernatores Cuntat Duo ad
 anno m se lre v legu sciam et
 armoz prudentiam ut plegem tpe pagis
 gom malicag ppehat Et pncma tpe ipat
 impugnantibus hostiu resistat Primo igit
 dicend est delegibus post de armis Sexto
 amuluz Secundu de iusticia q mte
 Jacobi Parochi de Soravia
 Joannes Juno et alia

2. ábra. Raymundus mester „Summa“ c. művének XV. századi másolata. (Eredetije a krakói egyetemi könyvtárban)

3. ábr. A kakaslomnici Berzeviczy család cimere 1. Ferdinánd király 1559. évben kelt címeres levelén. (Eredetije a Magyar Nemzeti Múzeumban)

4. ábra.

Az Armbruster család címeres levele 1518-ból. (Eredetije a Magyar Nemzeti Múzeumban)

5. ábra.

1. Ferdinánd király függő pecsétje. (Eredetije a Magyar Nemzeti Múzeumban)

6. ábra.

Dr. Gábor Gyula: A „Kodak“ a történetírás szolgálatában című cikkéhez.

NEMZETI VONÁSOK A FOTOGRAFIÁBAN.

IRTA: FEJÉR IMRE, BUDAPEST.

A fotóművészet német mestereit hidegen mérlegelő megfontoltság, komoly józanság, de mindenek fölött végtelen alaposág jellemzi. Alaposságukat szolid, biztos technikájuk bizonyítja; nyugodtan szemlélődő komolyságuk pedig a kép kompozíciónál összhangot teremt. Szorgalmasan tanulmányozzák az antik és modern festőművészet remekeit, főleg a modern német festőket, kiknek hatását igen gyakran éreztetik. Legjelentékenyebb művészegyéniség a hamburgi Rudolf *Dührkoop*; a hivatásos arcfényképezést ő emelte művészi tökélyre. Nyomában egész iskola keletkezett: *Perscheid, Ehrfurt, Härtwig, Weimer, Kübeler* a legnevezetesebbek a német hivatásos fotóművészek sorában. A német amatörgárda legjobbjai a két *Hofmeister* testvér, *Otto Ehrhardt* és *Otto Scharf*. A Hofmeisterek nagy dekoratív tájképei *Walter, Leistikow* stilizált vásznait juttatják eszünkbe, végtelen harmóniájukkal, de főleg bámulatosan tökéletes perspektívájukkal. *Ehrhardt* tájképei és ó-német városrészletei a német grafikusokat és rézmetszőket idézik, míg *Otto Scharf* népies életképeit mintha a *Jugend*, de gyakran a *Gartenlaube* füzetéből vágta volna ki.

A belgák és hollandok legszivesebben a tengeri részleteket, de még inkább a nyüzsgő kikötőket keresik fel. Hatásosan és avatott módon mutatják be *Leys*, *Willems* és az amsterdami *Eilers* a kikötők hemzsege hajósnépét. A nemzeti jellegnek ez is igen érdekes egy megnyilvánulása; mindkét ország hatalma és éltető eleme a tengeri kereskedelem, a hajózás. A sovinszta amatőr-honfi tehát innen meríti témáit.

Az osztrákok az egyedüliek, kiknél nemcsak nemzeti jelleget, de még némi rokon vonásokat sem találunk. Ez annál feltűnőbb, mert egyesek közülök mint *Spitzer, Bachmann*, de elsősorban az innsbrucki *Kühn*, a világ legelső fotóművészeinek sorában foglalnak helyet. Ez a különös jelenség részben arra a sokféle idegen hatásra vezethető vissza, amelyeknek kútforrását az évek óta sűrű egymásutánban rendezett bécsi kiállítások külföldi kollektívában találjuk meg.

Az osztrák amatőrök nagy többsége az idegen művek kaószától megzavarodva gicscselésbe esett, így munkáik legnagyobb része mind a mai napig határozatlanul tévelygő impresszionisztikus utánczás, melyből egyéniség és nemzeti jelleg egyaránt hiányzik. Néhányan-közülök azonban a látottakat kellő judiciummal hasznukra fordították — kiforrottak, kifejlődtek. Ily módon termeltek remekműveket; *Spitzer* portréi és hollandi halászlai, *Bachmann* téli tájai és *Kühn* elsőrangú figurális plein-airjei az ékesen szóló példái ennek.

Kühn tanár művészi sokoldalúsága révén méltán rászolgált a kitüntetésre, amely első ízben ért európai amatőrt, midőn a new-yorki Photo-Secessió őt tagjai közzé választotta.

A Photo-Secessio, amely a kilencvenes évek végén alakult New-Yorkban, minden ízében amerikai egyesülés. Összegyűjtötte azokat az amerikai fotóművészeket, kik a fényképezést már a „*l'art pour l'art*“ elve szerint művelték; művészettörténeti előtanulmányaik és határt nem ismerő technikai rutinjuk által bámulatos, szinte szédületesen vakmerő, de az utolsó vonásig művészi tökélyű fotografiákkal léptek a világ elé és egy csapásra eldöntötték a nagy kérdést, amely még egyre ott kétkedett a kritika és nagy közönség ajkán; művészet-e a fényképezés? Határtalan merészségű formák, eddigelé páratlan tónusgazdagság jellemzi képeiket és ez kölcsönöz bámulatos eredetiséget. A lázasan vibráló, lüktető amerikai világvárosok zajos utcái, pályaudvarai, csudaszép gyermekek és nők, egyszerű motívum, de hatalmas érzéssel és meglátással kiragadott tájrészletek kerülnek elő kezeik alól.

Szinte rohamszerűen foglalják el *White, Steichen* és *Käsebier* a fotóművészet hatatlanjainak sorában helyüket; az utóbbi évek jelentékenyebb kiállításainak clou-ját az ő műveik alkotják. Méltó társuk *Clarence White*, kinek rendkívül eredeti és egyéni regény- és

novellaillusztrációin és egyéb figurális képein, mintha az ő halhatatlan Whistler-ük genie-je ébredt volna új életre. Annyi bizonyos, hogy ez idő szerint a Photo-Secessió egymagában fölötte áll az összes európai művészeknek és kérdés, hogy sikerül-e valaha az óvilágnak visszavivnia régi dicsőségét.

A magyar fotóművészet még kora gyermekéveit éli, mindazonáltal fel-fel csillannak több szerzőknél jellegzetesen magyar vonások. Jelenlegi legkiválóbb amatőrművészünk *Haranghy György*. Képeiből a magyar puszták és róna balzsamos levegője árad felénk; a Hortobágy művésze ő. Azt a végtelen sok poetikus szépséget, amit Petőfi az alföldről megénekelt, Haranghy zamatos és törő metszett magyarsággal tárja elénk. Egyéb témájú képeiben is a magyar motívumok vannak túlsúlyban. Rajta kívül kevés fényképezőknél észlelhetjük ezt, ami arra vezethető vissza, hogy legtöbbjük még túlságosan idegen hatás alatt áll és még egyre — a kopizálásnál tart. Hazai vonásokat vélünk még *Balogh Rudolf* vidéki vásári életképeiben, *Petrik Albert* kitűnő utcarészleteiben találni; ujabban pedig *Szabó István*, a tápiógyörgyiek művész-lelkű káplánja lépett néhány erősen magyaros falusi zsánerével, „Az Amatőr” lapjain a nyilvánosság elé.

Remélhető, hogy törekvéseik rövid idő alatt számos követőre találnak és a külföldi tárlatokon a magyar fotóművészetet kiforrott és *jellegzetesen* magyar kollektívák fogják képviselni.

Z „ASKAUNYOMÁS” :: GYAKORLATA. ::

KÖZLI: SZ. KISS LAJOS VEGYÉSZMÉRNÖK,
:: BUDAPEST. ::

Nemrégiben — a második pót
füzetben — volt alkalmunk meg-
emlékezni, magának az eljárás
feltalálójának tollából — az
„askaunyomás” lényegéről vala-
mint annak sokféle alkalmaz-

hatóságáról, tág perspektívát nyitva ezáltal az amatőrnek, hogy művészi impresszióinak megjelenítésére ez eljárás mily sokféle módot nyújtand. Jelen esetben az eljárás *gyakorlati kivitelét* óhajtjuk megismertetni, előre bocsátva, hogy az askaunyomáshoz szükséges kellékek a „Neue Photographische Gesellschaft A. G.” közvetítésével már forgalomba is kerültek.

A legelső és feltűnő dolog — amiben az askaunyomás az eddig ismert másolási eljárásoktól különbözik — hogy pozitivról készítünk másolatot. Diapozitívról van tehát szükségünk, hogy pozitív askaképet nyerjünk. Ennek előnye különösen akkor élvezhető, midőn nagyított képet akarunk előállítani. Nincs szükségünk ugyanis diapozitívról, hogy arról nagyított negatívot állíthassunk elő, hanem az *eredeti negatívról közvetlenül készítünk nagyított diapozitívot*. Lényegtelen most már, mily eljárás szerint csináljuk a diapozitívot, meg kell azonban jegyeznünk, hogy helyes állású diapozitívról, fordított állású askaképet kapunk. A nagyított képek készítésénél ez nem okoz nehézséget, mert a negatívnak réteges oldalát fordítva a fényforrás felé, fordított állású nagyított diapozitívot nyerünk. A kontakt diapozitív készítésénél azonban, ha szárazlemezre csináljuk a diapozitívot s azt akarjuk, hogy az fordított állású legyen, úgy járunk el, hogy a kazettába beletéve a diapozitív lemezt, erre réteges oldalával fölfelé helyezzük a negatívot. A kamarát most az ég felé fordítjuk, hogy a homályos üveg egyenletesen legyen megvilágítva, a bórzsákot amennyire lehet kihúzzuk, majd a kazettát a gépbe illesztve exponálunk. E fogással elérjük, hogy bár a két lemez nem érintkezik egymással, a kép mégis éles lesz, míg ha ugyanígy járnánk el másolókeretben másolva, a diapozitív nem lenne éles. Hogyha negatívpaperre készítjük a

diapozitívot természetesen a rendes módon készíthetjük, mert bármely oldaláról másolhatunk.

Minden esetben megkivánjuk a diapozitívtól, hogy lágy, de azért részletgazdag legyen, mert csak erről kaphatunk jó askauképet.

Tetszés szerint egyszínű és többszínű askaunyomatokat készíthetünk, amelyekről az alábbiakban lesz szó. A fényérzékeny papír sötét helyen eltartva sokáig állandó, nedvesség nem hat rá. Fényérzékenysége megfelel kb. a klórezüst papírok fényérzékenységének, tehát másoló keretbe lefokozott nappali fényen is tehető. Óvni kell az öntési oldalt a mechanikai behatásoktól, különösen pedig az ujjunkkal való érintéstől.

A diapozitívról másolás által nyert kép láthatatlan s csak a kifejlesztéssel tűnik szemeink elé. Éppen ez ok miatt fotometerrel őrizzük ellen a másolás előhaladását. Mivel a klórezüstpapírok fényérzékenysége kb. megegyezik az askaupapír fényérzékenységgel, legcélszerűbb valami klórezüstpapírt használni fotometer betétül. A kimásolási időre természetesen elsősorban befolyással van a diapozitív fedettsége, tehát eleinte próbadarabokkal kell megállapítani a helyes kinntartási időt. A másolásnál óvakodnunk kell, nehogy a papír felmelegedjék, ami napon vagy ivfény lámpánál való másolásnál előfordul, mert ezáltal az öntés ragadósabbá válik s az előidézésnél rendellenességeket okoz. Ha mégis kénytelenek lennénk ily módon másolni, akkor a papírt a keretből kivéve, sötét helyre téve, hagyjuk előbb kihűlni. Esetleg ily módon hosszú ideig is eltarthatjuk, mert a légköri nedvességnek semmi hatása sincs rá.

A kifejlesztés abban áll, hogy a fénynemerte helyeken ragadós papírosra poralaku festéket viszünk; módunkban áll tehát tetszőleges színű képeket előállítani. Hogy a festéket egyenletesebben vihessük a papírra, tiszta homokkal keverjük s a keveréket a kimásolt képen néhányszor végig hengergetve előttünk a kép. Ebből is látható már, hogy száraz előidézési móddal van dolgunk, ami a dolgozást igen könnyűvé, kényelmessé és tisztává teszi. Az eljárásnál nincs szükségünk sötét szobára, hanem nappali fényen is előidézhetünk.

Az előidézéshez felhasználhatjuk magát a másoló keretet, amelybe felfelé téve a kimásolt képet, végigöntjük a festék-homok keverékkel. De felhasználható még a megfelelő nagyságu lemezdoboz, vagy más alkalmas nagyságu doboz vagy tálca is. Miután a festék-homok-keveréket többször végig hömpölygettük a papíron s a kép minden részen kifejlődött, leöntjük a festékes homokot s a legközelebbi használatig félretesszük. Most tiszta homokkal leöntve a nyomatot, a felesleges festéket azzal eltávolítjuk.

Ezzel készen is van már a kép. Utólagosan még erősíthetjük a képet úgy, hogy egy tálba terpentinolajat öntünk s föléje erősítjük a képet úgy, hogy a kép ne érintkezzen a terpentinnel. 10—20 perc múlva a kép ismét képes lesz festéket felvenni, amidőn ismét úgy idézzük elő, mint az első alkalommal. Még jobb lesz az eredmény ha az előbbi módon kezelt képet néhány pillanatra vízgőz-atmoszférába tartjuk, amit úgy csinálunk, hogy valamely edényben vizet forralunk s midőn a víz már jól forr, a felszálló gőzön többször áthúzzuk a képet.

Részleges erősítést festékes vattacsomaggal vagy festékbe mártott ecsettel végezhetünk. Mikor alkalmazzuk egyik és mikor a másik módot, arra nézve határozott utasítást adni nem lehet. A próbálgatás és kísérletezés a legjobb tanító.

A kész képeket megóvás végett rögzíteni, fixálni kell. Fénytelen védőréteggel látjuk el, ha a krétarájzhoz használatos fixálót porlasztóval ráfújjuk. Ha azonban fényes felületűvé akarjuk tenni képünket, akkor valamely fényesítő lakkal vonjuk be.

Ily módon egyszínű askauképeket állíthatunk elő, lehetséges azonban két- vagy többszínű askauképet is csinálni; t. i. az első képre még egy fényérzékeny réteget öntünk s ezt más színnel hívjuk elő. Ezáltal a kombinációknak oly tág tere nyílik, s aránylag oly kevés fáradsággal, mint egyetlen más eljárással sem.

Igen szép hatásokat lehet elérni — amihez azonban igen nagy gyakorlat és finom színérzék kell — ha a képet egyik színnel csak egy bizonyos fokig fejlesztjük ki és egy másik színnel folytatjuk.

Lehet sablonokkal is többszínű képet előállítani, amidőn már előzetesen meg kell jelölni a sablon helyét s a le nem fedett helyet kell a tervezett színnel előidézni, majd a már kifejlesztett helyet eltakarva, a többi részt más színnel tovább hívni.

Ha több fényérző réteggel akarunk színes képet csinálni, akkor az első askauképre a kereskedésben már készen kapható askauoldatot kell felönteni. E felöntés nem jár semmi nehézséggel s egy-két kísérlet után már sikerül. A papirost rajzszegekkel táblára erősítjük, az egyik sarkára ráöntjük az askauoldatot s gyorsan végigfolyatva az egész papiroson a másik sarkon felfogjuk a lecsepegő oldatot, s függőleges helyzetben szárítjuk. A száradás igen gyorsan megy végbe.

Az askau-oldat igen sokáig tartható el változás nélkül: csupán arra kell ügyelni, hogy jól el legyen zárva, mert ellenkező esetben az oldószer elpárologva, az emulzió beszáradna. Ha túlságosan sűrű lenne az oldat, benzinnel lehet higitani. Többszöri használatnál az oldat meg is zavarodhatik, ilyenkor meg kell szűrni.

Az askau-oldatot nemcsak papírra, hanem más anyagokra is pl. üveg, fa, fémlap stb. is fel lehet önteni s azután másolni reá. A likacsos anyagok likacsait ilyenkor előbb be kell tömni pl. paraffinnal. Az érzékenyítés homályos helyen nappali világításnál történhet. Az askau-oldat *tűzveszélyes*, azért a nyílt lángtól óvni kell.

A második felöntés másolása valamint előidézése is ugyanúgy történik mint az egyszerű askau-képé. A második másolásnál ügyelnünk kell, hogy a diaposzitiv pontosan az első helyébe essék. Azáltal, hogy a második öntésre erősebben vagy gyengébben másolunk s hívjuk azt elő, igen különböző hatásokat érhetünk el, Ha hozzávesszük még, hogy még egy harmadik öntést is tehetünk, a változatok száma még több lesz. Egyes részeket másolunk csak ki s a többit elfedjük, ezáltal azokat kiemeljük. Lehet negatívval kombinálva a különben fehér helyeket színezni pl. egy tiszta égboltozat a diaposzitivon át nem színeződik; ha most a harmadik felöntést negatív alatt másoljuk s kék színnel előhívjuk, az is színes lesz. Ilyen esetekben az előidézést ecsettel vagy vattapamacscsal végezzük.

Ezek lennének főbb vonásokban az askaunyomás gyakorlati kivitelének fontosabb alapelvei, melyből kitűnik, hogy ez új másoló eljárással ismét szaporodott egygyel azoknak a művészi másoló eljárásoknak száma, melyeknél az amatőr szabadon követheti izlését s nem akadályozza semmi sem egyénisége teljes kifejtésében.

„KODAK“ A TÖRTÉNET- IRÁS SZOLGÁLATÁBAN.

IRTA: DR. GÁBOR GYULA, BUDAPEST.

A történetírás modern — és egyedül helyes — iránya a történelmi segédtudományok legfontosabbikának, a forrástudományoknak jegyében működik.

Az elmúlt századok elsárgult okleveleiből, penészes kodexeiből igyekszünk kihámozni — az igazságot. A történetíróra oly végtelenül becses forrásanyag ország- és világszerte könyvtárak és archivumok mélyében rejtezik. Azokat onnan feltárni, óriási fáradságba kerül. Aki látott valaha egy középkori oklevelet, az tudja, micsoda munka annak modern betűkkel való átírása. Ámde ez volna a kisebbik baj, hiszen elvégre is a historikus tanulja meg a paleographiát és a latin nyelvet, amik ismerete nélkül nem igazi historikus. A nagyobbik baj az, hogy ez a forrásgyűjtés — pénzkérdés! Mert hát az idő pénz és hány írónak van ideje arra, hogy évtizedeket, de akár csak heteket is tölthessen külföldi könyvtárakban az okleveles anyag lemásolásával, *átírásával*? Már pedig, ha személyesen nem tehetjük, azt másra kell bízunk. Ki az a más? Történetíró? No az nem igen ül neki hétszámra oklevelet másolni — idegennek. Közönséges másoló? Ilyet nehéz találni és ha akad, akkor nehéz megfizetni. Elvégre, vegyünk egy 80—100 oldalas codexet. Ezt 200—300 frton alul le nem másolja nekünk senki — hiszen közel egy esztendei munkát ad. Egy évig idegen helyen ülni, még kevésbé lehetséges. És ha már rábizzuk is a lemásolást másra, ki kezeskedik az átírat hitelességeért? Hiszen elegendő a történelmi források között egy kis szemleutat tennünk és megfogunk győződni arról, hogy még jeles történetíróink is mekkora botlásokat miveltek a középkori oklevelek elolvasásában!

Volna még egy kisegítő mód. Az oklevelek és codexek elküldetése. De itt is sok nehézség merül fel. Magánosokhoz ilyen oklevelet és kodexet — meiyek elveszés esetén egyszerűen pótolhatatlanok — nem küld el semmiféle könyvtár, vagy levéltár. Nem marad más hátra, mint az átkérés valamely nyilvános könyvtár útján. Itt is sok bökkenő marad. Okleveles anyagot (archiváliákat) még könyvtárak részére sem küldenek el. Azután meg a könyvtár a kodexet a saját felelősségére kapván kölcsön, természetes, hogy az ilyen kikölcsönzött dolgokat csak a könyvtár helyiségeiben lehet használni. Ámde a legtöbb író-féle ember éppen akkor van elfoglalva e kenyérkeresetével, amikor a könyvtár nyitva van. És végül, mit tegyen a vidéken lakó történetíró?

Ime ezek a nehézségei a történelmi forrásgyűjtésnek. Nehézségei? Nem, hanem lehetetlenné tevő akadályai. Pedig milyen könnyű ezen segíteni! *Elegendő hozzá egy „Eastmann-féle 5. sz. (13×18) Cartridge-kodak és egy vetítőgép és ezzel megvan oldva a kérdés.* Lássunk csak egy kis számvetést. 1 csomag 13×18. lapos film-doboz 12 hártát tartalmaz. Egy ilyen hártalapra felvehetjük a világ *legnagyobb* codexét is kinyitott alakban. E szerint egy hártalapra kapunk két kodex-oldalt. Hogy tehát egy 72 oldalas kodexet a leghivebb másolatban — van-e iródiák, aki pontosabban másol, mint a napsugár! — megkaphassunk, elegendő 3 doboz 13×18-as Premo-film (az egész egy pár gramm!) és egy délelőtt játszva lefényképezzük az egész kodexet. Kerül pedig az egész dolog — beleértve a másolatokat is — 30 koronába, sőt ha nem készítünk másolatokat, még annyiba sem. De még ennél olcsóbban is dolgozhatunk. Elvégre — miután van vetítőnk — használhatunk kisebb alaku gépet is. De a 13×18. nagyságúnak van egy megfizethetetlen előnye és pedig az, hogy a középkori okleveles anyag legnagyobb részét *némileg kicsinyített* alakban kaphatjuk a lemezre, vagy filmre, vagyis olyan facsimilét nyerhetünk, amit vetítés nélkül is olvashatunk. Ennek az a magyarázata, hogy a középkorban még drága a pergament és a papír s a legtöbb oklevél igen kis terjedelmű. Átlag 80—90%.-át a középkori okleveleknek teljesen olvasható és nagyításra nem szoruló alakban kaphatjuk meg. Egy ilyennek példáját mutatja az 1. sz. ábra. Az oklevélmásolat

jelentéktelenül kisebb mint az eredeti és nemcsak vetítésre, de még nagyító lencsére sem szorul. A foltok természetesen az eredetin is megvannak.

De nemcsak az ilyen kisebb alaku oklevél, hanem a vaskos nagy folio-kodex is olvasható alakban jut a 13×18-as lemezre. Pl. Occam János „Directorium iuris“ című művének magyar másolata. Leírta Temlinus Tamás Esztergomban, 1394-ben. Eredetije a bécsi udvari könyvtár kéziratgyűjteményében, melynek általam eszközölt reproductiója szabad szemmel is kitűnően olvasható. Ezt már most alkalmazzuk az imént felvett 72 oldalas kodex-példára. Időt és árt kétszer véve, egy nap alatt 60 koronáért az egész kodexnek egy olyan másolatát szerezhethjük be, amely csak azért nem teljes facsimile, mivel az eredetinel kisebb. Miután azonban a 13×18-as alak már körülbelül megfelel egy *octáv* nagyságu könyvnek, ennél fogva az *octáv* alaku kodexekről vetítésre nem szoruló teljes, illetőleg majdnem teljes nagyságu másolatot kapunk. Ilyenek példaként a Raymundus mester „Summa“ c. művének XV. századi másolatát mutathatom be az ez iránt érdeklődőknek. Eredetije a krakói egyetemi könyvtárban. (2. számú ábra.)

Hogy egy ilyen kodex-másolat, mely a maga írásmodorával, iniciáléival, egy egész darab kis kultur-történetet is ad, mennyivel fölötte áll minden leírt másolatnak, azt még említeni is fölösleges. De nem ez a legfontosabb. Gondoljunk a turini könyvtáregésre. Mennyi pótolhatatlan kincse a történettudománynak veszett oda, pedig milyen könnyen és minő olcsón lehetett volna azokat örökéletűekké és amellet a külföld számára is hozzáférhetőkké sőt megszerezhetőkké tenni!

Mondanom sem kell, hogy akit nem az írott források tartalma, hanem azok bibliographiai értéke érdekel, aki pl. Occam János kodexét a magyar könyvészet szempontjából kívánná tanulmányozni, az a gép egyszerű közelebb tolása és beállítása segítségével a kezdő betűnek majdnem teljes nagyságu mását fogja megkapni.

De nem egyedül a közönséges oklevelekről szerkesztünk így másolatot. Heraldikusainkat bizonyára érdekelni fogja, hogy a 13×18-as alakra a címeres levelek címerképeit is a legpompásabb másolatban megkaphatjuk. A 3. sz. ábrában mutatjuk be egy ilyen címerlevél címerképének mását, a *Berzeviczy*-család 1559. évben kelt címeres leveléről, mely gondolom nem hagy kétséget az iránt, hogy a másolat a legpontosabb, pedig nem is színérzékeny lemezen készült. Az 4. sz. ábra egy egész címeres levelet mutat be, melynek eredeti formátuma 34×77. Hogy ez a kép a vetítőben tényleg elegendő nagy alakot tár elénk, arról a legelső mozgófénykép-bódében meglehet győződni, ahol sokkal kisebb képről lepedőnyi képet kapunk.

Még a pecsétan hiveinek szolgálók egy kis aprósággal. A 5. és 6. sz. ábrák a Ferdinánd király fentebb említett címeradományozó oklevelén látható pecsétet mutatják be, kicsinyített alakban.

Ha valaki megtekintené ennek a pecsétnek az eredetijét, módfelett meg volna lepve azon, hogy *az eredetin elkopott pecsétkörirat milyen remekül elolvasható a fényképmásolaton! Sokkal jobban, mint az eredetin magán.* Egyébként a pergamentra írott és a nedvesség folytán penészgombáktól belepett, majdnem teljesen olvashatatlan Árpádkori oklevelek, olvashatóvá válnak a fényképen. A lemez és film érzékenyebbek, mint a szemünk retinája, rechartyája.

Redkivül érdekes, hogy még olajfestményekről is kitűnő másolatot ad a kodex. Ennek a műtörténelem hivei vehetik hasznát. A 8. sz. ábra egy 1726-ban készült, egészen poros, piszkos olajfestményről a templom belsejében készült másolat (itt színérzékeny lemezt használtam).

Meg kell jegyezni, hogy az általam elért eredmények első sorban a használt lencsének köszönhetők. Ez a lencse — a legolcsóbb valamennyi lencsék között — az „aplanat“. A legfényszegényebb, de igen fényéles lencse. Az 5. sz. kodakon az iris a

132-esnél valamivel nagyobb nyílásra állítandó be. Az expozíció ideje: olajképnél 2—2½ perc; a pecsétéknél 1 egész perc; közönséges okleveleknél 30 másodperc. A címeres leveleknél 45 másodperc. Borus időben minden expozíció 8—10 másodperccel megtoldandó.

Az exponálás lehető hosszú volta azt eredményezi, hogy még a hártya tulsó oldalára írott betűk is áttetszenek a fényképen és a papir vagy hártya legkisebb recéje is rajta lesz a képen!

Még csak egyet! Az „aplanat“ nem alkalmas pillanatfelvételre, mert igen fény-szegény. Nagyon melegen ajánlanám a „Kodak“ cégnek, hogy szerkesztessen egy olyan lencse-keretet, amelybe másféle lencsét egyszerű le- és felcsavarással lehessen alkalmazni. Ez lehetővé tenné, hogy a kamara tájkép- és zsáner-felvételekre is alkalmassá tétessék.

A 13×18-asnál nagyobb alaku kamara természetesen még jobb, de súlya és költséges kezelése miatt kevésbé alkalmas.

Az előhívás és másolás minden módja alkalmazható. Ha különös érdekünk a könnyebb olvasást javasolja, akkor az előhívós papirokra való másolás célszerűbb eljárás. Ha azonban a másolatnak az eredetihez való minél nagyobb hasonlatossága a cél, akkor a „Gaevent-Matt“ papírt ajánlom.

ÖZVETLEN FELVÉTELEK NEGATIV PAPIRRA.

IRTA: SIMONKAY MIKLÓS, BUDAPEST.

Ismeretesek a negatívpa-
pirnak kiváló előnyei, ame-
lyek főleg nagyításoknál — a
drága üvegnegatívok kiszori-
tása által — teszik nélkü-
lözhetetlenné. Az amatőrök körében is leginkább ilyen célokra használ-
ják s épen azért e helyütt reá akarunk mutatni azokra az előnyökre,
amelyek hivatottá teszik, hogy korlátolt alkalmazási keretéből kilépve,
szélesebb körben és pedig a közvetlen felvétel készítésénél, általános
elterjedtséget biztosítson magának.

A negatívpapir kétféle érzékenységi fokkal kerül forgalomba. Ezek közül azonban direkt felvételre a 20—23° Warnerke azaz 10—12° Scheiner fényérzékeny negatívpapir alkalmazható. Ennek fényérzékenysége, hogy lemezben fejezzem ki magam, megfelel a kevésbé gyors vagy tájkép-lemez érzékenységének, tehát alkalmas világítási körülmények között lassabb pillanatfelvételek is készíthetők rájuk, időfelvételre azonban korlátlanul felhasználhatók.

A kazettába úgy helyezzük, mint a síkfilmeket, mindegyiket külön keretben. Ilyen keretek készen kaphatók, azonban ha nem akarunk erre áldozni, úgy járunk el, hogy a papir nagyságnak megfelelő üveg vagy kartonlap négy sarkát gummival meg-
nedvesítjük s a negatívpapírt érzékeny oldalával *felfelé* ráragasztjuk s így együttesen tesszük a kazettába. Természetesen vöröslámpa fényénél végezzük e műveleteket.

A negatívpapirnak óriási előnye, hogy *abszolút fényudvarmentes*. Bármint hirdetik is a lemezgyárosok gyártmányaik fényudvarmentességét, azt tökéletesen elérni csak úgy tudnák, ha az emulzió és üvegfelület közé valami fényáthatlan réteget iktatnának. Ezzel azonban a másolás lehetősége szünnék meg. A negatívpapirnak nincs az a tükröző felülete, mely a fényt visszaverné, tehát a szolarizáció ki van zárva.

Éppen e tulajdonságánál fogva alkalmas a negatívpapir erős fényellentétű tárgyak fotografálására; így enteriőr felvételeknél, erdőből kifelé való fényképezéseknél, valamint más szolarizációt előidéző hajlandó témáknál.

Felvételeknél a negatívpapír nagyobb expozícióbeli differenciákat enged meg ami az említett fényudvarmentességének és kisebb érzékenységének következménye. Kényes felvételi témáknál pl. *havas* táj felvételénél, ahol az expozíció idő nehezen állapítható meg — épen ez okok miatt — kevesebb tévedésnek vagyunk kitéve.

Utazásoknál nagy előnyére szolgál *kis súlya*. Egy tucat 9×12-es negatívpapír súlya kb. 40 gr. míg ugyancsak egy tucat üveglemezé kb. 500 gr; tehát közelítőleg 10 tucat negatívpapír olyan nehéz mint egy tucat lemez. Hozzájárul ehhez még az is, hogy — ami utazásoknál gyakran megtörténik — nem törékeny.

Előidézése, állandósítása, szóval a negatív műveletek nem adnak több fáradságot mint a lemezek. Ellenben retusálása sokkal kényelmesebb, könnyebb és sokkal nagyobb mérvben eszközölhető, mint az üveglemezé. Irónnal, szénnel, festékekkel tetszés szerint sminden különös nehézség nélkül dolgozhatunk a negatívba és pedig a papír két oldalán.

A másolás a papír átlátszatlansága miatt hosszabb ideig tart kb. 3—4-szer tovább, mint az üveglemezéknél. Szokták a negatívpapírt az áttetszőség emelése céljából a papírban levő finom szemcséknek a képre való másolódásának elkerülése végett különféle zsiros anyagokkal átitatni. Ámde e szemcsék bizonyos tárgyú és főleg nagyobb méretű képeknél nemcsak hogy zavarólag nem hatnak, hanem bizonyos művészi hatást is kölcsönöznek a másolatnak.

Pigmentmásolatok készítésénél a kettős átvitel negatívpapír használatánál elmarad, mivel a papír vékonysága miatt hátoldaláról másolva is elég éles lesz a kép s egyszersmind helyes állásu is.

Nagyításhoz szintén közvetlenül felhasználható, amidőn célszerű a papírt áttetszőbbé tenni s azután két tiszta üveglap közé fogva lehet nagyítás alá venni.

A képnek helyes körülvágását már a negatívon késsel, ollóval elvégezhetjük, amiáltal másoló papirosban takarítunk meg.

Hátránya a negatívpapírnak, hogy jelenleg még nem készítik színérzékeny felülettel. Azonban ezt minden különösebb fáradság nélkül magunk is elvégezhetjük. Ilyen érzékenyítő fürdők a kereskedésekben készen is kaphatók. Ilyen pl. a sárga vörös és zöld színek iránt érzékenyítő azalin, valamint más érzékenyítő festékek. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy az így érzékenyített negatívpapír nem oly tartós, mint a gyárban érzékenyített lemez, azért tehát egyszerre nem szabad túlsok papirost színérzékenyítenünk.

Végül — ami szintén nem megvetendő — a negatívpapírnak előnye *az árban* mutatkozik. A negatívpapír ára az üveglemezének kb. egy harmada, amely tény szintén a negatívpapír közvetlen felvételre való alkalmazása mellett szól. ha ez mindjárt korlátozottabb mértékben történhet is.

DOMBORMŰVŰ KÉPEK.

IRTA SZEGHALMI GYULA, SZEGHALOM.

Amatőrtársaim előtt azt hiszem szükségtelen annak különösebb taglalásába bo-

csájtkoznom, mit értünk dombormű alatt. Iskolázottságuknál, intelligenciájuknál fogva bizonyára tudja minden olvasónk, hogy a valóságot térben ábrázoló plasztikai művészet egyik ága ez, mely ellentétben a szoborműtől, mindig valamely sík (pl. az atheni Parthenon metoposzain levő jelenetek vagy pl. Holló Barnabásnak Széchenyit és Wesselényit ábrázoló remek emléktáblái), vagy pedig görbe lapból (pl. Traján oszlopainak csoportjai) emelkedik ki, illetőleg abba mélyed, (pl. Pyrgoteles intagliói) s e kiemelkedés, illetőleg mélyedés mérve szerint „bas-, demi-, haut relief“-nek mondjuk.

Egy-egy szebb szobor, vagy dombormű szemléletébe elmerülve, bizonyára sok amatőrtársam lelkében támad az a vágy: reprodukálni azokat olyképp, hogy a reprodukció ne csupán egyszerű, nyomott síkábrázolás legyen, melynek plasztikáját az árnyékosztás adja meg; de legyen mindenben hű mása az eredetinek, a szó valódi értelmében vett reprodukció: térbeli ábrázolás.

A legtöbb amatőr *utópiának* tartja e vágyat. Pedig korántsem az!

Ha forgatjuk a fényképezés történetének lapjait, nyomára akadunk annak, hogy a domborműveknek fotomechanikai uton való előállítására irányuló törekvések messze visszavezetnek a fényképezés gyermekkorába s meglepődve olvashatjuk, hogy mit ma, az autochrom lemezek s távolba fotografálás korában *utópiának* hittünk, megvalósult már alig másfél évtizeddel a fényképezés atyjának halála után.

A föltalálás dicsősége a manchesteri származású *Woodbury* (olv. *Wudbörny William**) nevéhez fűződik, ki találmányát 1865-ben, *Palmernek* és *Simpsonnak* nem kevésbé korszakos találmányaival egyidőben publikálta.

A *Woodbury*ről nevezett *Woodburytypia* a fényérző brómzselatinnak ugyanazon sajátságán alapszik, mint amilyent a pigment eljárásnál tapasztalunk. Ugyanis a chrómsav savanyu sói — káliumbichromát: $K_2Cr_2O_7$, vagy nátriumbichromát: $Na_2Cr_2O_7 + 2H_2O$ organikus anyagok jelenlétében a fényérte pontokon chrómoxidra, illetőleg chrómsuperoxidra bomlanak, a zselatint cserzik, azzal új vegyületet alkotnak, mely meleg vízzel kezelve, oldhatatlanná válik.

Woodbury a chrómzselatinréteget közönséges negatív alatt a fény hatásának tette ki, majd meleg vízben addig fürösztötte, míg a fényemérte helyekről a zselatin kiolvadt, a fényérte helyeken pedig rögzítődött. Ily módon tehát egy chrómzselatin reliefképet nyert, melyet erősítés után hidraulikus sajtóban ólomlemezbe préselt. Az ekként nyert fémmintába — melyben a kép árnyékrészletei bemélyedtek, fénypontjai pedig kiemelkedők — festékkel színezett folyékony zselatint öntött, papírlappal letakarta s nehezkül sima fém- vagy üveglemezre tett reá. Rövid idő múlva a zselatin megmerevedett, rátapadt a papírlapra s ezzel készen is volt a domborművű kép, melyen a fénypontok vékonyabb, az árnyékrészletek vastagabb színes zselatinréteggel bírtak.

A dombormű képeknek ilyenén való előállítása azonban nagyobb nehézségekbe ütközik, a zselatinnak ólomlemezbe való préseléséhez ugyanis feltétlenül szükséges az óriási nyomást kifejteni képes hidraulikus sajtó, mely drágaságánál fogva csak igen kevesek által szerezhető be; azért már régebben törekedtek oly eljárás föltalálására, mely az ily képek előállíthatóságát egyszerűbbé, könnyebben hozzáférhetővé teszi.

Ilyen egyszerűsített eljárás az angol *Heimsoethé*. E szerint domborművű képeket a következőleg állíthatunk elő:

A negatívról mindenekelőtt egy jó diapozitív-képet készítünk. Diapozitíválni azért kell, mivel a közönséges negatív alatt másolt chrómzselatin oly reliefet adna, mely a

* Szül. 1834. jun. 26., megh. 1885. szept. 4.

Woodbury-kép mintájával éppen ellenkezőleg, a fehérségeken (fénypontokon) lenne mélyebb, az árnyékokban pedig magasabb.

A másolást tehát, hogy a fénypontokon magasabb, árnyékokban mélyebb reliefet nyerjünk, diapozitiv alatt — még pedig, hogy ez egyenes helyzetű legyen, fordított diapozitiv alatt — kell végeznünk.

Ha a diapozitiv alatt másolt chrómzselatinréteget a már ismert módon kifejlesztettük, rögzítettük, kiszáritottuk, hogy a későbbi műveletben kudarcot ne valljunk, vagyis, hogy a ráöntött színes zselatin könnyen leválasztható legyen róla, preparálnunk kell. Preparálás céljából a reliefet erős szappanoldatba tesszük. A szappanoldatot a következőleg állítjuk elő:

500 kcm. lágy artézi- vagy folyóvizet 60—70° C.-ra melegítünk. Míg a víz melegszik, 100—150 gr. közönséges házi szappant lehető apró darabokra vágunk s vízbe öntve mindaddig keverjük, míg teljesen föl nem oldódott. Keverés közben a szappan erős habot fog vetni, ezzel azonban ne törődjünk, mivel a hab kihülés arányában el fog enyészni. Ha a szappanoldat 14—16° C.-ra lehült, 25—30 percre letesszük a reliefet s midőn az oldat elegendőképen áthatotta, leöblítés nélkül timsóoldatba meritjük.

500 kcm. viz
100 gr. timsó.

E preparálás által a zselatinrétegben és ennek felületén zsirsavas agyagföld képződik, mely a vizet és nedvességet magától eltaszítja. A zsirsavas agyag e tulajdonságánál fogva a reliefre öntött színes zselatin sem fog odatapadni, hanem arról igen könnyen leválasztható és papírlapra vihető.

Amint láthattuk tehát, *Heimsoeth* emez eljárásánál az ólomba való préselés elmarad, s a másolás útján nyert reliefek közvetlenül szolgálnak a Woodbury-kép mintájául.

A domborművü képek előállítását rendkívül megkönnyíti s ugyszólván minden amatőrre nézve lehetővé teszi *Namias* tanár találmánya, ki azt az 1900-ik év május havában Párisban tartott nemzetközi kongresszus kémiai és fotografiai osztályának ülésén ismertette.

Előre bocsájtom, hogy *Namias* tanár utóbb részletezendő eljárása szerint csak emberi alakok domborművü képei állíthatók elő, tájképfölvételek, vagy festmények reprodukciói azonban alkalmatlanok e célra.

Domborművü kép nyerése céljából a leveendő személyt lehetőleg profilba kell állítani s ügyelni arra, hogy az arcélt lehetőleg sok fény érje. Hogy a fény ellentéteit s a plasztikát emeljük, a leveendő személy haját, szemöldökét, esetleg bajuszát, szakállát rizsporral hintjük be. A beállításnál ügyeljünk arra, hogy a kép a választott formátumnak éppen közepére essék oly módon, hogy köröskörül legalább is 2 cm. széles szabad tér maradjon. E célból vizitképet 9×12-es, kabinetképet 13×18-as lemezre vegyünk fel.

Rövid exponálás, tömör előhívás a mondottakon kívül egyik alaptételét képezi az e célra szolgáló jó negatívnak. A negatív tömör előidézésére a következő összeállítású hydrochinon fürdőt használjuk:

I. 20 gr. abszolút alkoholban föloldunk 1 gr. hydrochinont.

II. Két és fél literes edénybe 1000 gr. levegőn szétporlott égetett meszet teszünk, 1000—1200 kcm. cukros vizet öntünk rá, (1000 kcm. viz, 60 gr. cukor) jól felkavarjuk s 24 óráig állni hagyjuk. Ekkor a folyadék tisztáját óvatosan leöntjük és 1150 kcm.-ben 35 gr. nátriumsulfidot teszünk. Az oldódó szulfittól a folyadék megzavarodik, fehér csapadék válik ki, melyről egy napi állás után a használatra kész, kristálytisza oldat leszűrhető. Ha a mézvizhez nem teszünk nátriumsulfidot, a negatív még tömörebben és szinte rendkívüli rapiditással fejlődik ki.

Előidézéskor az I. oldat minden 5 kcm.-éhez 45 kcm. II.-öt veszünk.

Ha a negatív elkészült, a reliefkép mintájául szolgáló — s a használt negatív for-

körülbelül 1 cm. mély csatornát kell vésni, melybe a doboz felső része pontosan beilleszthető.

Ha az öntőládika készen van, elővesszük a zselatinreliefet, behelyezzük a dobozba s péppé higitott gipszszel átöntjük. A gipszréteg vastagsága legalább egy centiméter legyen.

A gipsz megkeményedése után a doboz oldalfalait szétnyitjuk s az immár kész reliefet egyszerűen kiemeljük. Ha a gipszreliefen némi egyenetlenségek volnának láthatók, azokat finom tüvéső segítségével távolítjuk el. A plaszticitás emelése céljából — finom tüvésővel esetleg átdolgozhatjuk az egész reliefet.

Domborművü képet nemcsak gipszből, hanem fémből is készíthetünk. E műveletünkhöz a galvanoplasztikai eljárást vesszük segítségül. Galvánmásolatot magáról az eredeti chrómzselatin reliefről is készíthetünk ugyan, de sokkal jobb erre a célra negatív gipszmatricot készíteni s azt használni föl mintául.

Miután azonban a gipsz az elektromosságot rosszul vezeti s a folyadékot is magába veszi (felszörpöli), használat előtt a formát előbb viasszal telítjük, majd grafitporral való behintés által tesszük vezetővé. Ha az egyszerű grafitozás helyett a metallizálást használjuk a gipsz vezetővé tételére, akkor jobb eredményt nyerünk.

A metallizálás következőleg megy végbe:

Készítünk egy oly fürdőt, mely salétromsavas ezüstoxid (AgNO_3) töményoldatból és 90%-os alkohol vegyületekből áll. A gipszformát belemerítjük a fürdőbe, majd pedig kénhidrogén gőzök hatásának tesszük ki. A kénhidrogén gőz (hidrogénszulfid: H_2S) hatása alatt a salétromsavas ezüstoxid kénezüstté változik, mely rendkívül finom por alakjában befogja az egész formát s ezáltal vezetővé teszi.

Galvánplasztikai gépet egyszerű Dániel-elem segítségével nagyon könnyen készíthetünk. E célból egy henger alakú üvegedényt veszünk s tömény rézgálicoldattal töltjük meg. Az edény közepére a Dániel-elem egyik főalkotórészét képező s higitott kénsavat magában foglaló lukacsos agyaghengert, ebbe pedig az agyaghengernél valamivel magasabb foncsoros cinkhengert állítunk, melyre a bevonandó formák tartása céljából sárgarézkereztet teszünk.

A meginduló áram a rézgálicoldatot megbontja, a kiváló rezes a negatív gipszmatricra rakja, minek következtében előáll a pozitív fémrelief.

W. Selke berlini atelierjében kinematográf segítségével készít domborművü arc-képeket. Képei oly szépek, oly plasztikusak, hogy mindenki szobrász vésője alól kikerült műdaraboknak tartotta mindaddig, míg csak egy szakférfiakból kiküldött bizottság előtt demonstrative be nem igazolta, hogy azok fotomechanikai uton előállított képek.

Főltalálója az eljárást *photo-sculpturá*-nak nevezte el. Lényege a következő:

A levendő személyt olyképen ültetik a kinematográf gép elé, hogy attól tekintve, arca teljes profilba lássék. Ha a beállítás sikerült, egy villamos lámpából vetített fényt irányítanak reá. A villamos lámpa szerkezete együtt működik a kinematográf gép szerkezetével úgy, hogy midőn a vetített fény megvilágítja a fej egy részét, ugyanekkor a gép is automatikusan végez egy fölvételt.

Egy-egy alakról néhány másodperc alatt 60—70 fölvételt eszközölnek, azonban minden fölvetel csak egy csekély hányadát — 60—70-ed részét — képezi az egésznek. A vetített fény legelsőbben is a tarkót világítja meg s így az első részfölvetel is a tarkó egy bizonyos részére terjed ki. A kinematográfban lepergő filmen az utolsó részlet az orr hegye. Az akként megvilágított filmszalag kidolgozása rendes utontörténik. Ha a szalag teljesen megszáradt, a részfölvételeket vastag brómezüst kartonra megnagyítják, gondosan kivágva egymás fölé ragasztják s a papírvastagság által képződött lépcsőzeteket finom pasztával kitöltik.

A nyert kép oly szép, oly hü, oly finom kivitelü, mintha elsőrangú szobrász vésője alól került volna ki.

Magnézium felvételekről.

Közli: dr. Kohlman Artúr, Budapest.

A hosszú őszi és téli estéken, mikor nappal is oly kevés alkalom kínálkozik fényképfelvételek készítésére, de az év más szakában is a felvételeknek vonzóan érdekes fajtáját képezik a villanó (magnézium) felvételek. Az alkalmazott mesterséges világításnál fogva azonban szűkebb területen s így különösen szobabelsőben alkalmazhatók sikerrel, míg a szabadban való tájfényképezésre kevésbé alkalmasak. Azonkívül a szabadban élő állatokról is pompás villanófelveleket készíthetnek azok, kik az állatvilággal foglalkoznak. Tehát vadászoknak, természettudósoknak és felfedező utazóknak egyaránt nagyfontosságú szolgálatokat tesznek a villanófelvelekek. És hogy a villanófelvelekek számos alkalmazási esete közül egy nagyon fontosat ki ne feledjünk, utalunk még a bányákban eszközölt villanófelvelekre is. Legfontosabb alkalmazási tere azonban mégis csak a szobabelsőkben eszközölt felvételeknél (interieur, arckép, csoport stb.) van. Az ily szobában eszközözendő villanófelvelekre nézve kívánunk néhány, teljesen *gyakorlati* utmutatást adni, megjegyezve azonban, hogy ez inkább számos kérdésközdésekre adott együttes válasz kíván lenni, mintsem rendszeres szakdolgozat.

Felszerelés. A villanófelvelekek eszközése a szobában elsősorban is állványra felerősíthető kamarát kíván, hogy a beállítást minél kényelmesebben és biztosabban végezhessük. Ha magát a belső helyiséget, személy-staffázsval vagy anélkül kívánjuk megörökíteni, akkor ha csak nem óriási nagy területről van szó, okvetlenül táglátszögű (weitwinkel) objektivekre is van szükségünk. Ugyancsak ez az eset forog fenn, hogy ha kis szobában vagy teremben nagyobb csoportot fényképezünk. És végül — természetesen — nem szabad hiányoznia a magnézium tölténynek, pornak és az ahhoz esetleg szükséges gyújtó, vagy elsütő készülékeknek, az u. n. magnéziumlámpáknak sem. A felvételi anyagot képező lemezre nézve megjegyezzük, hogy tanácsos e célra *fényudvarmentes* lemezeket használni. Minél nagyobb felületet, illetve területet vagy csoportot kívánunk megvilágítani, annál nagyobb fényre van szükségünk. A magnézium vegyi összetételére nézve itt recipétet adni nem tartjuk szükségesnek, mert hiszen azokat részint minden fényképezési kézikönyvben megtaláljuk, részint pedig ugyis feleslegessé válik, ha — a ma már minden jobb fotoüzletben kapható — kész villanóporok vagy töltények valamelyikét szerezzük be.

A felvétel. A gépet mindenkor úgy állítjuk fel, hogy ha a szobabelsőt fényképezzük, úgy lehetőleg az egész terem vagy szoba benne legyen képünkben, amit a terem egy-egy sarkából eszközölt felvétellel érhetünk el legjobban. Ha igen nagy csoportot, pl. nagy asztaltársaságot kell villanófény mellett megörökítenünk, ügyeljünk arra, hogy az asztalfőn ülő ne legyen túlságosan közel, az asztal végén ülő ne legyen túlságosan messze objektívünktől, mert ellenkező esetben a közeleső személyek óriási nagyok, a távol ülők pedig aránytalanul kicsinyeknek látszanának. Ennek kikerülése végett válasszuk a jó arany középutat, állítsuk fel gépünket az asztallal párhuzamos sikkban, lehetőleg úgy, hogy objektívünkhöz legközelebb az asztal közepén ülők legyenek. Az ilyen nagy csoportokat igen nehéz művészién fényképezni, mert egyrészt a csoportosítás igen nehéz, másrészt minden egyes személy

„jól akar látszani a képen“ és akár oldalt, akár háttal ül a gép felé, az objektívbe bámul. Kétségbeejtő mozdulatlanság, élettelenység és merevség nyilatkozik meg az ily módon készült felvételekben, de ezt még csak fokozza az, hogy egyesek már előre ijedezvén a magnézium lobbanásától, szinte kétségbeesetten ijedt arcokat látunk e képeken. Mennyivel hivebbek, életteljesebbek tehát azok a felvételek, amelyek az ily csoportot mulatozás közben szinte észrevétlenül rögzítik meg. Természetesen könnyebb és hálásabb a munkánk, ha a csoport kisebb, mert ilyenkor jobban tekinthetjük át az egészet és nem is tömörül annyi személy egy képbe, ami a képet nyugodtabbá és hangulatosabbá teszi.

Az objektív fényerőssége. A csoportfelvételek leginkább akkor sikerülnek tehát, ha — pillanatfelvételek. Ehhez pedig feltétlenül fényerős objektív szükséges. Ily módon aztán már bizonyos intimitást és ezzel hangulatot vihetünk az esti családi körben eszközölt villanófelveleink révén a fényképezés legművészetlenebbül művelt ágába is.

A magnézium mennyisége. Mennél nagyobb a bevilágítandó terület, annál több magnézium veendő. Töltények használatánál több ily töltés akasztandó fel és süttendő el *egyszerre*, a mi bizony ritkán sikerül.

A világító test elhelyezése. Akár töltényt, akár pedig lámpát, vagy villanókészüléket használunk, a fényforrás mindenkor a *kamara mögött* attól 35–45°-n szög alatt helyezendő el, nehogy a visszaverődő-fények (reflexek) az objektívbe essenek.

A beállítás és az expozíció. A beállítás a rendes teremvilágítás mellett történhet s ha az élesség így nem volna megállapítható, egyik személytől a másikig (a csoport egyik végétől a másikig) vándorló gyertyával (erre állítva be élesen), ellenőrizhető.

Az expozíció sorrendje a következő: Először beállítunk élesre, azután *előkészülünk* a magnézium elsütésre. Közvetlen az elsütés *előtt időre* nyitjuk meg a pillanatzárat vagy levesszük a kupakot és csak ezután sűtjük el a magnéziumot. Végül azonnal lezárjuk a kazettát.

És hogy a fényképezés ez érdekes és élvezetes ága, a magnézium-fotografálás még se terjedt el, annak oka főleg a tűzveszélyes és óriási füstöt előidéző magnéziumpor használatának kényyszerűsége. A sok megégett kéz, lepörkölt bajusz és szemöldökről annyit hallhattunk, de a meggyuladt függöny vagy szőnyeg is már csak a jó öreg fotografusok mesevilágába vonulhat vissza, mert nemrégiben egy valóban oly tökéletes szerkezetű villanó-készülék került a forgalomba, a mely azonfelül hogy számos nagy előnyt egyesít magában, még a tűzveszélyt és füstöt is kiküszöböli a villanó-fényképezésből. A bécsi Ferdinand *Hrdliczka* fotovegyészeti gyáranak nagy érdeme, a „*Rembrandt*“ elnevezésű *füstmentes zsebvilanókészülék forgalomba hozatala*, mert e készülék valóban füstnélküli és a felvétel után annak még nyomát sem láthatjuk, szagát sem érezhetjük. További nagy előnye, hogy bárholnan, még az objektív előtt is, alulról, felülről vagy oldalt egyaránt világozható, miáltal a fény plasztikus vezetése és széjjel-szórása tetszésünk szerint történhet.

A készülék szerkezete rendkívül elmés és egyedül ez magyarázza meg annak sokoldalú előnyeit. A füstképződést, illetve annak a szobában való szétterjedését megakadályozza a készüléket jellemző füstfogó zsák, mely oly viz-, füst-

és tűzmentes, ellenben rendkívül fényátbocsátó szövetből készült, hogy még tűzveszélyes helyiségekben is minden veszély nélkül használható. A felvétel előtt a zsákot vízzel belülről jól megnedvesítjük, azután a tulajdonképeni villanólámpát a villanóporral az elzárható zsákba beakasztjuk, felhúzzuk a rugót, majd az egész készüléket az állványul szolgáló sétatobbal magasba emeljük, és végül megnyomjuk a bot nyelénél levő kis billyentüt, miáltal a boton végighúzó rugó a villanókészülék csattanóját kioldva, az alatta elhelyezett kis gyutacs a magnézium port meggyújtja. Az ily módon nyert fényhatás igen intenzív, habár alig 1/30-ad mp.-ig is tart, tehát pillanattfelvételeket készíthetünk, melyek még a szem ijedt bezárását is megelőzőleg vetődnek fényérzékeny lemezünkre. Három óriási előnye van még e készüléknek. 1. A felvételek gyors egymásutánban ismétlődhetnek, mivel a nedves zsákban a füst a vízbe szívódik fel. 2. A zsák előlapja egyuttal fényszóróként, eloszlatóként, hátlapja pedig, át nem eresztvén a fényt fényernyőként szolgál s lehetővé teszi a villanófényforrásnak a gép elé akár közvetlen a személy előtt való elsütését is. 3. A készülék aránylag olcsó, mert dacára szabadalmazott leleményes szerkezetének csak 45.— koronába kerül.

„AZ AMATŐR FOTOALMANACHJA“
1908 és diszes angolvászson bekötési táblák
„Az Amatőr“ évfolyamához egyenként
3 koronáért kaphatók.

FÉNYKÉPEZÉSI ELJÁRÁSOK. ▲

Postai levelező-lapok és levélpapírok fényérzékenyítése.
C. C. Vevers szerint a postai levelező-lapok és levélpapírok mindenki által kényelmesen fényérzékenyíthetők. A preparáló-oldat erőssége a papír szövetétől és felszívóképességétől függ. Első sorban a következő oldatot készítjük el: zselatin 1 gr., ammoniumchlorid 9 gr., szóda 3 gr., borax 18 gr. nátriumphosphát 9 gr., párolt víz 450 kcm., 5% káliumbichromát oldat 9 csepp. A zselatint 250 kcm. hideg vízbe áztatjuk s azután melegítés mellett feloldjuk. A többi sók a zselatin-oldathoz hozzáadva, önmaguktól feloldódnak. A bichromát-oldatot csak szűrés után tesszük az oldatba. — Minél több zselatin van az oldatban, a réteg annál fényesebb lesz. — A fent leirt oldat barna színű képeket ad. Ha több phosphatot és kevesebb boraxot veszünk, akkor feketés színű képeket kapunk. Több borax és kevesebb phosphat használata esetén pedig szepia és vöröses színű képeink lesznek. Az oldatot a postai levelező-lapra és levélpapírra legcélszerűbb egy teveször ecsettel felkenni. Ha vékonyabb fajta levélpapírt akarunk fényérzékenyíteni, akkor azt a fent közölt oldatban 2—3 percig füröszthetjük. Megszáradás után a fényérzékenyítés a következő oldattal történik: ezüstnitrát 24 gr., ólomnitrát 24 gr., víz 370 kcm. Az ezüsfürdőnek nem szabad savanyunak lennie s ennélfogva célszerű azt néhány csepp ammoniákkal vagy szóda-oldattal gyöngén alkalikussá tenni. A levélpapírt az oldatban 3 percig áztatjuk az oldat felszínén, a postai levelező lapokat pedig ecsettel kenjük be kétszer. A levelező-lapok és levélpapírok megszáradását mérsékelt melegségű helyiségben csiptetők segítségével eszközöljük. A képeket jó

A TÖBÉLY FOKÁN ÁLLNAK
az
Agfa'
foto-cikkek

Ujonnán kiadva! 66-75-ik ezer!

„Agfa-Photo-Handbuch“
132 szövegoldal német nyelven.
Terrakottszínű művászson. Ára 40 fillér.

„Agfa“-ismertető 1909.
16 oldal magyar szöveggel, mellékelt címrajzzal
Dijtalanul a foto-üzletek útján!

Legutolsó „AGFA“-ujdonságok:
„AGFA“ Röntgenlemezek.
Megvilágítási táblázatok
N. b. t. v.
Rézerősítő szab. bej.
Villanólámpa N. b. t. v.

Beszerezhetők a foto-üzletek útján!

erősen kell másolnunk. A másolatokat 3—5 percig konyhasóoldatba tesszük (15 gr. konyhasót 600 kcm. vízben oldunk). Ezután 3—5 percig a képet kimossuk s az alábbi oldatban fixáljuk: fixálónátron 90 gr., konyhasó 15 gr., víz 600 gr. A levélpapír 10 percig, a postai levelező-lap 15 percig hagyandó a fixálóban. Végül e képeket a szokásos módon jól kimossuk.

A Delft-szinezés. A *Neue Photographische Gesellschaft A. G.* kékszinű, a szemnek nagyon tetszetős képeslevelezőlapokat hozott forgalomba, amelyek egy eddig jóformán ismeretlen szinező-eljárással bromaryt papíron készült bromézüst képek. A gyár a „*Das Bild*” című közlönyében részletesen ismerteti az egész eljárást. Az ily szinezéshez szánt képeket nem szabad nagyon erőteljesen fejleszteni, csupán arra kell törekednünk, hogy tökéletesen tiszta fehérségek mellett a féltónusokban meglegyenek az összes fokozatok A nyomtatottakat a szinezés előtt nagyon alaposan ki kell mosni, mert a rögzítő-nátronnak a képben visszamaradt legcsekélyebb nyoma is elegendő ahhoz, hogy foltok és más hibák keletkezzenek. Ha a képek már szárazak voltak, akkor az elővigyázat kedvéért mossuk őket még egy ideig és aztán tegyük a következő összeállítású szinezőfürdőbe:

I. oldat:	Vörös vérlugsó	8 gr.
	Víz	1000 kcm.
II. „	Vasammonniáktimsó	10 gr.
	Víz	100 kcm.
	Sósav	10 „

A készletoldatok a következők:

I. oldat	20 kcm.
--------------------	---------

II. „	10 „
Víz	100 „

A képeket, ha a kívánt szint elértük, addig kell mosni, míg a fehérségek sárga szineződése eltűnt. Az így szinezett nyomtatottakat közönséges, 10%-os rögzítő nátronoldatban utólag lehet fixálni. A rögzítő-oldatban lényegesen világosabbá vált képeket aztán ismételve alaposan ki kell mosni. Ha az utolsó mosóvízhez néhány csepp ammóniákat teszünk, akkor a kék képek ibolyás szint vesznek föl.

A hydrochinonnak rodinállal való kombinálása. A „*The Phot. News*” című szaklapban A. *Goldsmith* a hydrochinonnak a rodinállal való következő kombinálását ajánlja:

I. oldat.

4 gr.	hydrochinon,
14 kcm.	rodinnal,
20 gr.	natriumsulfit,
200 kcm.	víz.

II. oldat.

10 gr.	hamuzir,
200 kcm.	víz.

A normális expozíciókhoz csak az I. oldat használandó. Ha kívánatos a gyorsabb előhívási folyamat, akkor az I. oldatba néhány cseppet a II. oldatból is belevegytünk. Igen rövid expozícióhoz, azaz ha az expozíció a normális mértéken teljesen alul van, egyenlő részt vesszünk úgy az I. mint a II. oldatból.

Brómézüst-papír nélküli ozobrom-eljárás. Ernst *Coustedt* szerint az ozobrom-eljárás a következő módszer szerint is gyakorolható. A papírt 20—30%-os citromsavvas vasoxyd-

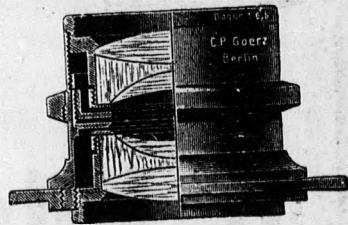
GOERZ

kettős anasztigmat

DAGOR

III. sorozat.

1:6,8.

arckép-, csoport-, pillanat-, táj-, épület- és interieurfelvételekhez a legrövidebb megvilágítás mellett.

A legnagyobb nyílás alkalmazása mellett 70° szögű kiterjedésben, kisebb diafragmák mellett pedig 90°-os társzög (Weitwinkel) felvételek készíthetők vele.

A hátsó lencse egyedül mint ÖNÁLLÓ objektív használható és gyutávola csaknem kétszer akkora, mint az egész lencserendszernek.

Speciális kimerítő leírások ingyen és bérmentve.

Főárjegyzék objektivekről (kettős anasztigmatokról: Dagor, Celor, Syntor, Alethar, Hypergon, Lynkeioskopokról), továbbá gépek (Goerz-Anschütz-Klapp-kamarák, Photo-Stereos-Binocle-ről, pillanatzárakról, „Triede-Binocles“-ről, prizma-távcsövekről stb.) kívánatra ingyen és bérmentve.

! Kapható az összes fotoüzletekben. !

OPTISCHE ANSTALT

C. P. GOERZ AKTIEN-GESELLSCH.

BERLIN - FRIEDENAU 19.

LONDON PARIS NEW-YORK CHICAGO

ammoniummal kenjük be és sötétben megszáritjuk. A negatív alatt a másolást csak addig folytatjuk, a míg a képnek részletei is láthatókká válnak, utána a másolat 1%-os ezüstnitrát-oldattal kenendő be, jól kimosandó és végül a pigmentképre átvendő. Az átvitel céljából a pigmentpapír 1 percig, az alábbi fürdőben fürösztendő meg:

100 kcm. víz,
1 gr. vörös vérlúgsó,
1 „ kálium-bichromát.

A pigmentpapírt az ezüstös másolatra hengereljük, s egy óráig így hagyjuk, utána pedig a pigmentképet a szokásos módon, meleg vízben előhívjuk.

A chromfürdőbe brómkálit adni tulajdonképpen nem szükséges, 0.5–1% brómkálinak hozzáadása azonban ajánlatos, mert ezáltal az ellentétek jobban kiemelkednek.

Régi lemezek használhatóvá tétele. Egy kiváló német fotovegyész a már huzamos idő óta exponátlanul elfekvő lemezek használhatóvá tételére a következő eljárást ajánlja. Exponáljuk az ily lemezekre készülő felvételünket 1–2-szer hosszabb ideig és használjuk az alábbi összetételű előhívót:

100 kcm. víz,
1 gr. metol,
20 „ hydrochinon,
50 „ szénsavas nátron,
50 „ szulfit,
2 „ bromkáli.

Már használt előhívó még jobban dolgozik, mint a friss és ha lemezeink már nagyon régiéek, növeljük az előhívó bromkáli tartalmát 2 gr.-ról 4 grammra. 3–3 perc alatt a kép előtűnik és még mielőtt a fátyolosodás beállana, már teljesen kész is. Természetesen ez eljárás

sikeresen nem alkalmazható egyszer már elromlott, hanem csupán a huzamos fekvés miatt fátyolosodó lemezeknél. De viszont ily esetekben még néhány éves lemezeknél is jó szolgálatokat tesz.

Rapid glycinelőhívó. A glycinelőhívó sajátos előnye a részlet és árnyalatdus lágy hívásban rejlik. Azonban a közönségesen ismert összeállításában, vagy kész oldatában a *lassan* dolgozó hívók közé tartozik. Az alábbiakban azonban oly összeállításban mutatjuk be, mely rendes szokásától eltérően éppen a gyors és kontrasztos hívási képességében is bemutatja. Összeállítása a következő:

I. 1000 kcm. forró víz
250 gr. natr. sulfit
12.5 „ kali karbonat
25 „ glycin
II. 100 kcm. víz
10 gr. marókáli

Használatra: 20 kcm. az I., 80 kcm. víz és 5 kcm. a II. oldatból keverendő.

A rhodánammonium mint gyengítő. Dr. Lüppo-Cramer megállapítása szerint a rhodánnal ugyanazon eredmények érhetőek el, mint az ammoniumperszulfáttal. A legyengítendő lemezek előzőleg chrómtimsó 2%-os oldatában lesznek cserezve és megszáradásuk után 50 kcm. salétromsav, 20 kcm. 20%-os rhodánammonium-oldat és 30 kcm. vízből álló oldatba jönnek. A gyengítés folyamata nagyon lassan folyik le, ennél fogva kényelmesen ellenőrizhető. Az ismeretett gyengítő-oldat a negatívnak csupán tömör részeit gyengíti le, míg a féltónusok változatlanul megmaradnak.

Fényudvar elkerülése az exponálásnál. 50 gr. anizamint feloldunk 100 kcm. alkoholban. Ez oldatból 100 kcm.-t

A Hüttig

kamarák

a gyakorlat tapasztalatai alapján készült, minden célra megfelelő, jól bevált modellek. Különösen kiváló tulajdonságaik:

☛ egyszerű szerkezet, pontos működés és elegáns kivitel. ☛

472 sz. főárjegyzék — „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén díjtalan.

Hüttig Akt.-Ges. Dresden 21.

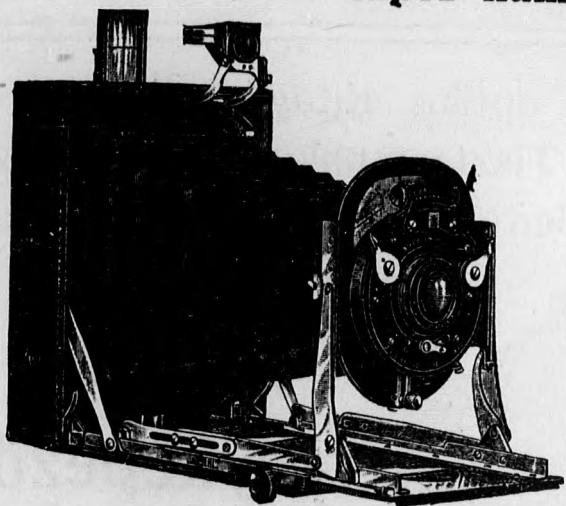
Európa legnagyobb és legrégebb kamaragyára.

Fiók: WIEN, IX1. Berggasse 4.

Ernemann Heag XV.

Iapos kamara 9×12 lemez és síkfilmre

**egy ujnnyomásra kinyílik és
önmüködően áll be a kamara.**

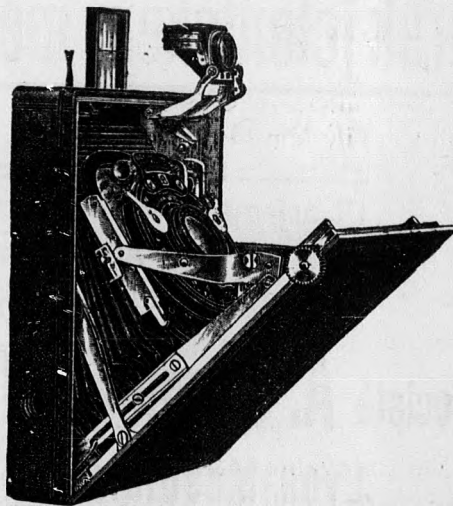

Az Ernemann Heag XV. a szezon legnagyobb jövőjü modellje. A hasonló modelleket messze felülmulja, mivel a legkisebb méretek mellett a lehető legegyszerűbb, de mindamellett sokoldalú szerkezete és előkelő kivitelü külseje is hivatottá teszi erre. A „Heag XV.”-nek kettős kihuzata és kétszeresen mozgatható objektívdeszkája, valamint 2 önmüködően felálló és ismét eltünő keresője van. Legujabb szektor-zár $\frac{1}{300}$ -ad másodpercig! Nincsenek előreugró részei. Csaknem teljesen fémből épült s ezért egyuttal tropuskamara is!

Heinr. Ernemann A. G. Dresden 179.

Gyári raktár Wien-ben.

Nagy árjegyzék — e lapra való hivatkozás esetén — ingyen.

RODENSTOCK

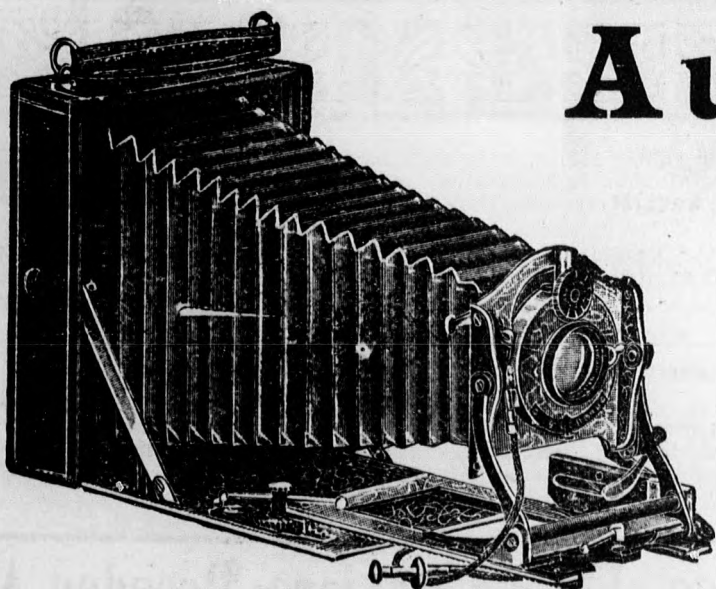
Auto-Klapp kamara

a legjobb gyártmány!

gazdagon illusztrált

46. sz. disz-árjegyzék

ingyen és bérmentve.

Optische
Anstalt

G. Rodenstock

München

Isartalstr. 41-43.

Vezérképviselő Magyar-
ország-Ausztria részére

Maximilian Weiss

WIEN II/2.

UNTERE DONAUSTR. 23.

Lumière Autochrom-lemezek

!! Hála az új javított !!
!! gyártási eljárásnak !!

1909. március 1-től fogva

úgy a kidolgozási eljárás egyszerűsítése, valamint a lemez-

árak jelentékeny mérséklése

is lehetővé vált.

Új árjegyzéket és új használati utasítást „Az Amatőr“-re való hivatkozással díjtalanul kérjen a

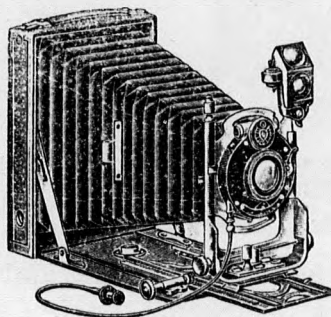
Société **A. Lumière et ses Fils**
Lyon-Monplaisir (France)

Leonar- Werke

Arndt & Löwengard

Főüzlet és gyár : Wandsbek, Zollstrasse 8.
Fiók: Berlin SW., Friedrichstrasse 12.

Kitünő optika. Kifogástalan szerkezet. Tiszta munka. Célszerű és előkelően elegáns kivittel bírnak a

Leonar- Werke fényképező készülékei

s ennek köszönhetik a legkiválóbb gyártmányok örök jó hírét.

Kérje a mi gazdagon illusztrált új főárjegyzékünket — „Az Amatőr“-re való hivatkozással — s ingyen és bermentve fogja megkapni.

A téli hónapokra!

Bromezüst-papírok a Junk-féle eljárás szerint négy válfajban készülnek és pedig „M matt“, sima nagyításokhoz és kontakt-nyomatokhoz, „R matt“, durva, nagyítányes“, kontaktnyomatokhoz, a legkedveltebb amatőr-papíros, „G fényes“, kontaktnyomatokhoz.

Gázfénypapírok másolatok és tömegpéldányok gyors elkészítéséhez; bármely műfénynél, valamint lefokozott nappali világításnál feldolgozható.

Negatív-papír, új, igen finom papír-negatívek előállításához; kapható tekercsekben és vágott méretekben.

Christensen-mattpapír a legismertebb, legrégebb és legjobb fénytelen-papíros.

Albumat-papír (szó-védjegy); új, előkelően ható, fénytelen albumin-papíros, a legelsőrangú szakemberek, szaktekintélyek és amatőrök elismerő-levelei tanúsága szerint. Művészi képhatás, módfelett könnyű, biztos és hibamentes kezelés, sokhónapi eltarthatóság. — **Mintacsomag** — „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén, — az összes fajtából összeválogatva 1 márkáért bermentve! — 11 válfajban kapható.

Vereinigte Fabriken fotogr. Papiere, Dresden=A.

Vezérképviselőt és nagybani raktár Magyarország-Ausztria részére:

Commanditgesellschaft RUDOLF WOLLNER & Co.

Photographische Industrie

Wien, XVIII/1., Czermakgasse 3.

összeöntünk 300 kcm. 2% nyers kollodiumoldattal és az egész keverékhez hozzáadunk 4 kcm. ricinusolajat. E szerrel kenjük be a lemez üvegoldalát, minelőtte természetesen jól megtisztítottuk. Előidézés előtt az egészet ismét lemossuk.

A beégetett kép helyettesítése. A glicerinnel elegyített chrómgyummi azzal a tulajdonsággal bír, hogy csak a meg nem világított helyeken képes a reáhintett poranyagokat fogva tartani. Ezek a helyeken a glicerinnel nedvességet szív a légköri párákból és így némi kötőerőt kölcsönöz a felületnek, míg a megvilágított, tehát megkeményedett helyeken erre nem képes.

Egy üveglapot, kellően megtisztítva, a következő emulzióval vonjunk át.

- 5 gr. káliumbichromát,
- 100 „ deszt. viz,
- 50 „ gummiarabikum (porítva)
- 40 „ méz,
- 15 „ abszolút alkohol,
- 7 „ glicerinnel.

Az emulziót készítése után megsűrjük és sötét helyen tartjuk el. A lemez átöntése úgy történik, mint a meleg akkozás. Sötétben megszáritjuk, árnyékos helyen 3—4 percig másolunk, azután alumínium-bronzporral, vagy más hasonló anyaggal hosszában és szélességében egy finom, lágy ecset segítségével bekenjük. Majd a fölösleges poranyagot tiszta ecsettel eltávolítjuk és 3%-os nyerskollodiumoldatot viszünk rá. De mielőtt ez teljesen száraz lenne, a fölös bichromátot vízben kimossuk. Ha a réteg sok port köt meg, akkor kevésbé volt másolva, ellenkező esetben pedig a kelletténél többet. A kész képet célszerű még egy jó, kemény lakkréteggel is bevonni. A képnek végül sötét alapot kell adni, melyen a használt por fehér vagy sárga színe érvényesüljön. Ha az emulziót sötét alapra vittük fel, pl. fekete bádoglemezre, csontlapra stb., úgy a kép már kész, ha üveglapra készítjük, akkor hátlapját fekete olajfestékkel átmázoljuk és a képet az üveges oldalról szemléljük. Különösen alkalmasak e képek az idő viszontagságainak kitett helyekre és jól pótolják az ú. n. beégetett fotográfiákat. Így pl. sirköveken, kerti diszekon, stb. De falidiszként is kellemesen hatnak. Az eljárás nagyon olcsó és könnyen keresztülvihető.

Közvetlen pigmentnagyítások az eredeti negatívról. A Koppmann-féle szabadalmat képező ezüst-pigment eljárás a brómezüst- és pigment-eljárásokat egyesíti és lehetővé teszi, hogy a nagyítás közvetlenül a negatívról egyszerű vetítéssel történjék és külön kimásolás nélkül nagyított pigment-képhez juthassunk. A szabadalmat a *Neue Photographische Gesellschaft Aktiengesellschaft* vette meg és „brómezüst-pigment“ elnevezés alatt oly papirokat hoz forgalomba, melyek tényleg mindkét emulzióval el vannak látva. Az ezüst-pigment papiros érzékenysége a közepes érzékenységű brómezüst papirokénak felel meg. A megvilágítás után kifejlesztjük, de a pigment réteg miatt a kép fejlődését nem lehet ellenőrizni, tehát idő szerint — tehát 5—7 percig — hívunk. Csak savanyu hívó és pedig a vasoxalát alkalmas a következő összeállításban:

- I. 1000 kcm. forró víz
300 gr. oxálsavas káli
- II. 250 kcm. víz
80 gr. vasszulfát (vasvitriol)
5 gr. citromsav

Használathoz 5 rész I-et 1 rész II-vel elegyítünk és minden 100 kcm.-re 5 csepp 10%-os brómkáli adunk.

Előhívás után röviden lemossuk a másolatot, ezután 2 percre alábbi derítő fürdőbe jut:

1000 kcm. víz

10 „ jegecet,

majd tiszta vízzel leöblítjük és bichromátba tesszük, ahol az ezüst és bichromát között fellépő hatás a pigmentzselatinnak azt a cserzését végzi, melyet rendszerint a másolással eszközölünk.

1000 kcm. víz

40 gr. káliumbichromát

20 kcm. 10%-os káliumtimsóoldat

összetételű fürdőbe kerülnek tehát a képek mintegy 3 percre, utána pedig alaposan kimossuk a bichromátot.

Idáig a műveleteket sötétben kellett végezni, mert lényegében eddig a brómezüst eljárást végeztük, míg a továbbiakat, ami megfelel a pigment eljárásnak, már mesterséges vagy tompított nappali fényen eszközölhetjük.

A képet beáztatott átviteli papírral hozzuk össze, 10—15 percig gyenge nyomás alatt együtt tartjuk. 35—40° C vízben kifejlesztjük, 1%-os timsóoldatban cserezzük, mossuk, majd (1:10) fixirben 5—10 percnyi áztatással a brómezüstöt eltávolítjuk. Ha az ezüstképet el akarjuk távolítani a pigment mellől, akkor a fixálóoldathoz vérlugsót is adunk.

Az eljárásnál célszerű — úgy mint a rendes pigmenteljárásnál — biztosító szegélyről gondoskodni.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az objektív gyújtóvolságának meghatározása. Először beállítunk egy meszefekvő tárgyra élesen (végtelenre) és az objektívdeszkán ezt megjelöljük. Ezután egy egész közel álló mérőrúdát állítunk be pontosan s a helyet megjelöljük az objektívdeszkán és ebben az állásban lefényképezzük úgy, hogy a mérőrúd a lemez vízszintes tengelyébe essék. Megmérjük a mérőrúd képét és meghatározzuk, hogy hányszor kisebb az eredeténél. Legyen például a mérőrúd 100 mm., a képe a lemezen 73 mm., akkor 100/73 a keresett arányszám. Ezt megszorozva avval a hosszal, mely az objektívdeszkán megjelölt két pont közt van pl. 191 mm., kapjuk az objektív gyújtóvolságát. ($f = 100/73 \cdot 191 = 216.6$ mm.) A pontosság annál nagyobb, minél nagyobb a mérőrúd-kép a lemezen.

$$f = \frac{m_1}{m_2} s; \text{ ahol } m = \text{mérőrúd hosszát}$$

$m_1 =$ „ képeinek hosszát

$s =$ azt a távolságot jelenti, mely a végtelen és a mérőrúd fotografálásakor beállítás közt van az objektívdeszkán.

Angol mértékek átváltoztatása. Összeállította: Bing Gyula, Budapest. „Az Amatőr Fotoalbumachja 1908“-ból.

1 angol láb (foot, rövidítve ft.) = 30.480

1 yard = 3 láb = 91.439 cm.

1 inch = 2.540 cm. (hosszávetőleg $2\frac{1}{2}$ cm.)

1 pint = 0.568 liter (hosszávetőleg $5\frac{3}{4}$ deciliter).

1 ounce (rövidítve oc.) = 28.35 gr. (hosszávetőleg $28\frac{1}{3}$ gr.)

1 angol font = 453.6 gr.

1 grain = 0.0648 gr.

1 drachm = 3.55 mililiter (gramm.)

1 minim = $\frac{1}{60}$ drachm = 0.06 mililiter (gramm.)

Tehát, ha átváltoztatunk

incheket centiméterre: sokszorozunk 2.54-gyel ($2\frac{1}{2}$);

yardot méterre: osztunk 1.094-gyel ($1\frac{1}{10}$);

ounce-t mililiterre (gramm): szorozunk 28.35-tel ($28\frac{1}{3}$);

grain-eket grammra: osztunk 15.43-mal ($15\frac{1}{2}$);

drachmokat mililiterre, illetőleg grammokra: szorzunk [3·55-tel (3¹/₂);
minimeket mililiterre, illetőleg gr.-ra: szorozzuk ⁶/₁₀₀-dal.
pintet literre: osszuk 176-tal (1³/₄).

IRODALOM.

Uj könyvek.

Raguza és környéke tájékoztatója. Irta: *Paulovits Sándor*. 42 fényképpel és térképpel. *Révai és Salamon* könyvnyomdájának nyomása. A szerző kiadása. Ára 3 kor. Jól eső örömmel adunk mindenkor hirt lapunk munkatársainak és olvasóinak művészeti és irodalmi téren kifejtett közhasznú működéséről. Így a jelen esetben is, mikor a posta a szerző figyelmessége révén oly csinos kis kötetet hoz, amilyen *Paulovits Sándor* hadnagy (Mármarosziget) fenti című műve. Az átlag utazási-revük, kalauzok színvonalán jelentékenyen felülemelkedő művészeti, irodalmi és historiai tanulmányokra épített, irodalmi becsü utleírásnak mondhatnók e kis kötetet, melynek mindvégig vonzóan megírt szövegét a jeles szerzőn kívül dr. *Vollbehr*, *F. de Laforest*, *S. Mascarich*, *B. Weiss*, *Miletic* és *G. Damiani* siekrült fényképfelvételével — közöttük néhány valóban művésziesszel is — illusztrálta a szerző. Célja — az előszó szerint is — a dalmát partvidéknek, főleg pedig a festői szépségű Raguzának és környékének a hazai utazgató vagy a délvidékekre üdülni igyekvő közönségünkkel való megismertetése, megkedveltetése. S e célját — szerény véleményünk szerint — a szerző annál is inkább fogja e kis kötetével elérni, mert ez a fentebb említett erényein kívül az utazgató közönség gyakorlati érdekeire és tájékoztatására is tekintettel van. Így pl. tájékoztatja

az olvasót mindenről, amit az utazás, hajózás, kirándulás, lakás, ellátás és szórakozás tekintetében tudni kívánatos. Ha mindehhez még hozzátesszük, hogy a szerző *katona*, aki béke idején kardja helyett a fényképező gépet és írói tollat egyformán nagy avatottsággal használja, illetve forgatja, akkor körülbelül mindent elmondunk, ami e kis kötetet a magyar-dalmát tengerpartot látogatóinak *nélkülözhetetlenné*, mindenkinek vonzó olvasmányává, de egyúttal Raguza vidékének megtekintésére csábítóvá is teszi. Az ily utazásokra *körutazási jegyek* legcélszerűbben a budapesti *menetjegyiroda* irodájában is kaphatók. — A szerk. — Az utleírás a szerzőnél, Révai és Salamon bizományosnál, vagy „Az Amatőr” kiadóhivatalában 3 koronáért kapható.

Ratgeber für Anfänger im photographieren. Irta *L. David*. Ára M. 1.50. Néhány hónappal előbb már alkalmunk volt jelenteni e hasznos kis kézikönyv újabb kiadásának megjelenését s most ismét újabb kiadással lép meg bennünket *Wilhelm Knapp* hallei kiadócége. Bővebb méltatása talán felesleges is, hiszen minden méltatásnál szebben beszél az, hogy immár *47-ik kiadását* érte meg s a *149-ik ezer kötet* került forgalomba. Ez óriási elterjedtségét főleg praktikus használhatóságának köszönheti. Röviden, de mindig világosan adja elő a kezdőknek nélkülözhetetlen dolgokat s ugyanaz az érthetőség jellemzi a könyv második részét, amely már a haladottabbaknak szól. Az első részben az objektívek és kamarák, valamint ezek tartozékainak ismertetése, továbbá a negatív és egyszerűbb pozitív műveletek előadása a kezdő amatőrök igényeit gazán a legnagyobb mértékben kielégíti. A második részben pedig a komplikáltabb és a legújabb művészi fény-

UJ! DIAMANT VAN BOSCH-MATT! UJ!

Vörös gyorsan másoló legnagyobb brillánca.

Cink és gyorsan szinez lágy negativeknél.

Diamant van Bosch-Matt I. egyszerű vastagság. Nincsenek bronz árnyékok.

Diamant van Bosch-Matt III. kétszeres vastagság. Nincsenek fekete foltok.

Diamant van Bosch-grobkorn (durva szemcsészetű) chamois szinek és fehér.

Diamant van Bosch-Feinkorn (finom szemcsészetű) chamois és fehér.

Diamant van Bosch-Negro, egyedül a platin-fürdőben, aranyfürdő nélkül szinezhető.

Minták mindenkor ingyen és bérmentve!

Ügyeljünk a védjegyre és a gyártás helységnevére.

Fabrik fotogr. Papiere.

E. van BOSCH G. m. b. H. STRASSBURG Els.

Sürgöncim : **BOSCHMATT.**

Gyári raktár és vezérképviselő Magyarországon, Ausztria és a Balkán államok részére

Commandit Gesellschaft Rudolf Wollner & Cie.

PHOTOGRAPHISCHE INDUSTRIE.

WIEN XVIII. Czermakgasse 12 Telephon 15872.

Aki a modern irodalommal lépést akar tartani,
 aki nemcsak regényeket, színműveket stb., hanem komoly, tudományos munkákat is szeret olvasni,
 aki súlyt helyez arra, hogy teljesen tiszta könyveket kapjon kölcsön, az lépjen a „Modern könyvtár” előfizetői sorába.

!KÖLCSÖNKÖNYVTÁR!

A „MODERN KÖNYVTÁR”

■ **könyvkölcsönző vállalat** ■

Budapest, VI., Andrásy-ut. 38. szám.

Telefon 82—24.

Előfizetőinek **Budapesten házhoz szállítja, vidékre postán küldi** a legújabb magyar, német, francia és angol könyveket.

■ **Ismertetés ingyen!** ■

drachmokat mililiterre, illetőleg grammokra: szorozunk [3·55-tel (3¹/₂);
minimeket mililiterre, illetőleg gr.-ra: szorozzuk ¹/₁₀₀-dal.
pintet literre: osszuk 176-tal (1³/₄).

IRODALOM.

Uj könyvek.

Raguza és környéke tájékoztatója. Irta: *Paulovits Sándor*. 42 fényképpel és térképpel. *Révai és Salamon* könyvnyomdájának nyomása. A szerző kiadása. Ára 3 kor. Jól eső örömmel adunk mindenkor hirt lapunk munkatársainak és olvasóinak művészeti és irodalmi téren kifejtett közhasznú működéséről. Így a jelen esetben is, mikor a posta a szerző figyelmessége révén oly csinos kis kötetet hoz, amilyen *Paulovits Sándor* hadnagy (Máramarosziget) fenti című műve. Az átlag utazási-revük, kalauzok színvonalán jelentékenyen felülemelkedő művészeti, irodalmi és historiai tanulmányokra épített, irodalmi becsű utalásnak mondhatnók e kis kötetet, melynek mindvégig vonzóan megírt szövegét a jeles szerzőn kívül dr. *Vollbehr*, *F. de Laforest*, *S. Mascarich*, *B. Weiss*, *Miletic* és *G. Damiani* siekrült fényképfelvételeivel — közöttük néhány valóban művésziessel is — illusztrálta a szerző. Célja — az előszó szerint is — a dalmát partvidéknek, főleg pedig a festői szépségű Raguzának és környékének a hazai utazgató vagy a délvidékekre üdülni igyekvő közönségünkkel való megismertetése, megkedveltetése. S e célját — szerény véleményünk szerint — a szerző annál is inkább fogja e kis kötetével elérni, mert ez a fentebb említett erényein kívül az utazgató közönség gyakorlati érdekeire és tájékoztatására is tekintettel van. Így pl. tájékoztatja

az olvasót mindenről, amit az utazás, hajózás, kirándulás, lakás, ellátás és szórakozás tekintetében tudni kívánatos. Ha mindehhez még hozzátesszük, hogy a szerző *katona*, aki béke idején kardja-helyett a fényképező gépet és írói tollat egyformán nagy avatottsággal használja, illetve forgatja, akkor körülbelül mindent elmondunk, ami e kis kötetet a magyar-dalmát tengerpartot látogatóinak nélkülözhetetlenné, mindenkinek vonzó olvasmányává, de egyúttal Raguzai vidékének megtekintésére csábítóvá is teszi. Az ily utazásokra *körutazási jegyek* legcélszerűbben a budapesti *menetjegyiroda* irodájában is kaphatók. — A szerk. — Az utalás a szerzőnél, Révai és Salamon bizományosnál, vagy „Az Amatőr“ kiadóhivatalában 3 koronaért kapható.

Ratgeber für Anfänger im photographieren. Irta *L. David*. Ára M. 1.50. Néhány hónappal előbb már alkalmunk volt jelteni e hasznos kis kézikönyv újabb kiadásának megjelenését s most ismét újabb kiadással lep meg bennünket *Wilhelm Knapp* hallei kiadócége. Bővebb méltatása talán felesleges is, hiszen minden méltatásnál szebben beszél az, hogy immár 47-ik kiadását érte meg s a 149-ik ezer kötet került forgalomba. Ez óriási elterjedtségét főleg praktikus használhatóságának köszönheti. Röviden, de mindig világosan adja elő a kezdőknek nélkülözhetetlen dolgokat s ugyanaz az érthetőség jellemzi a könyv második részét, amely már a haladottabbaknak szól. Az első részben az objektív és kamarák, valamint ezek tartozékainak ismertetése, továbbá a negatív és egyszerűbb pozitív műveletek előadása a kezdő amatőrök igényeit galán a legnagyobb mértékben kielégíti. A második részben pedig a komplikáltabb és a legújabb művészi fény-

UJ! DIAMANT VAN BOSCH-MATT! UJ!

Vörös gyorsan másoló legnagyobb brillánca.
Cink és gyorsan szinez lágú negativekrél.
Diamant van Bosch-Matt I. egyszerű vastagság. Nincsenek bronz árnyékok.
Diamant van Bosch-Matt III. kétszeres vastagság. Nincsenek fekete foltok.
Diamant van Bosch-grobkorn (durva szemcsészetű) chamois szinek és fehér.
Diamant van Bosch-Feinkorn (finom szemcsészetű) chamois és fehér.
Diamant van Bosch-Negro, egyedül a platin-fürdőben, aranyfürdő nélkül szinezhető.
Minták mindenkor ingyen és bérmentve!
Ügyeljünk a védjegyre és a gyártás helységnevére.

Fabrik fotogr. Papiere.

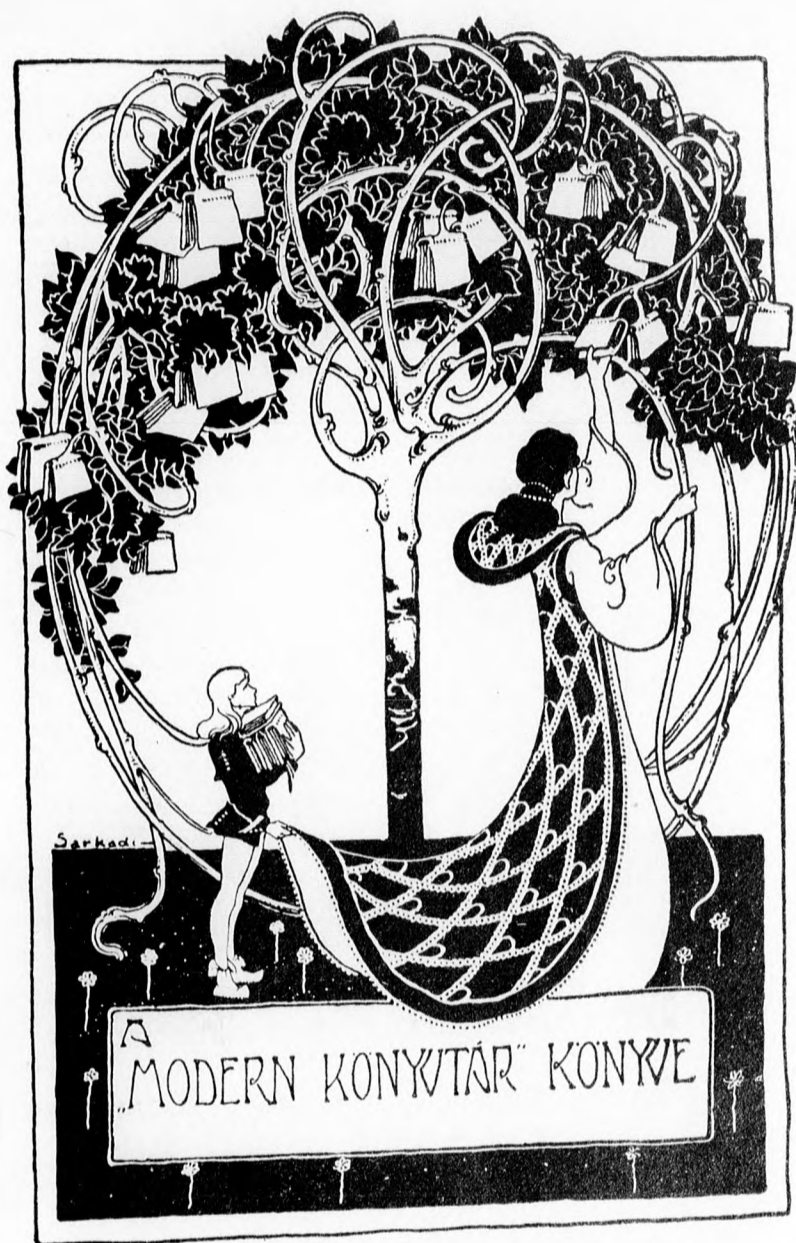
E. van BOSCH G. m. b. H. STRASSBURG Els.

Sürgöncim: **BOSCHMATT.**

Gyári raktár és vezérképviselő Magyarországon, Ausztria és a Balkán államok részére
Commandit Gesellschaft Rudolf Wollner & Cie.

PHOTOGRAPHISCHE INDUSTRIE.

WIEN XVIII. Czermakgasse 12 Telephon 15872.

Aki a modern irodalommal lépést akar tartani,
 aki nemcsak regényeket, színműveket stb., hanem komoly, tudományos munkákat is szeret olvasni,
 aki súlyt helyez arra, hogy teljesen tiszta könyveket kapjon kölcsön, az lépjen a „Modern könyvtár” előfizetői sorába.

!KÖLCSÖNKÖNYVTÁR!

A „MODERN KÖNYVTÁR”

■ **könyvkölcsönző vállalat** ■

Budapest, VI., Andrásy-ut 38. szám.

Telefon 82—24.

Előfizetőinek **Budapesten házhoz szállítja, vidékre postán küldi** a legújabb magyar, német, francia és angol könyveket.

■ **Ismertetés ingyen!** ■

Amatőrök részére **izléses képkereteket készít** **LÉVAL M. Budapest, VI., Nagymező-u. 66.**

Feltétlen pontos és szolid kiszolgálás.

LIPP GYULA

ékszerész-, arany- és ezüstműves
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 18.
▲ Menyasszonyi kelengye és ajándékok. ▲
Telefon: 76-52. Alapítotott 1849.

Kaphatók a fotoüzletekben

AZEKA

Film-kifeszítők, film-sulyzók, tok- és gyűrű-szorítók filmekhez. Háromkarú lemezemelő.

Egyedüli gyártóink: Aug. Chr. Kitz, Frankfurt a. Main.

WORNITZER LIPÓT

fényképész, a „Photo-Club, magyar amatőr-fényképezők országos egyesületé”-nek assistense.

BUDAPEST, IV., Ferenc József-rakpart 17. V. em. (lift).

Mérsékelt díj mellett, alapos szaksteru oktatást ad amatőröknek a fényképezés bármely ágában és összes művészies eljárásaiban; továbbá jutányos árak és leggondosabb kivitel mellett

Elvállal mindennemű fényképezési munkát amatőrök részére

u. m. lemezek és filmek előhívását, negatívok javítását és retusmunkákat. — Másolatok készítését bármely eljárás szerint, bármely kívánt kivitelben. Nagyításokat. — Művészies platin, pigment és gumi-nyomatok készítését. Vetítő- és stereoskop-képek készítését.

Szász királyság

Technikum Mittweida.

Igazgató: A. Holzt, tanár.

Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők kiképzésére. Gazdagon felszerelt elektrotechn. és gépépítő laboratoriu-mok Gyári tanulóműhelyek.

3610 hallgató a 36. iskolai évben.

Program stb. díjtalanul a utkarság által.

Képkeretek amatőrök részére; 800 féle mintából, a legolcsóbbtól a legdiszesebb kivitelig, de mindig izléses és szolid kivitelben, jutányos áron szerezhetők be:

WINKLE NÁNDOR 1863. óta fennálló üzletében
Budapest, IV., Kigyó-tér 5. és műkereskedés IV., Váci-utca 2.

TOPOR ENDRE
MŰBUTOR ASZTALOS-M.
BUDAPEST, EÖTVÖS-UTCA 30. SZÁM.
TELEFON: 89-43.

Elvállal mindennemű butort régi és új stílusban. Üzletberendezések, portálok terv szerinti kivitelben. Antik butorok utánzása és javítások jutányosan eszközöltetnek.

RÖNTGEN- ÉS RENDES SÖTÉTKAMRÁK, LAKÁSOKBAN KÜLÖNÁLLÓAN
FELSZERELVE, ELŐHÍVÓ-ASZTALOK, MOSÓKÁDAK STB. ÜGYESEN ÉS
OLCSÓN KÉSZITTETNEK.

Amerikai rendszerű úri szabóság
Budapest, IV., Szervita-tér 3. szám. I. em.

Kifogástalan szabású, legjobb minőségű angol és belföldi divatszövetekből készült **Saccó-öltönyt, Felöltőt vagy Raglant 25 forint és 30 forintért** csakis mérték és próba után adunk.

Adhatjuk, mivel áruinkat készpénzben olcsóbban vásároljuk.

Adhatjuk, mivel csakis készfizetés ellen szállítunk.

Adhatjuk, mivel nem hitelezünk, tehát veszteség nincs az árba kalkulálva.

Adhatjuk, mivel csakis szervezett, de elsőrendű munkásokkal dolgoztatunk.

Fényképezési cikkek szaküzlete. **ROGÁTSY KÁLMÁN** Budapest, VII., Rákóczi-út 10. Sip-utca sarkán.

KÉZI KAMARÁK, műkedvelő-készülékek, legegyszerűbb szerkezettől a legmodernebb kivitelig.

KODAKOK: Zeiss-Minimum-Palmos, Goerz-Ango, Hüttig-féle Cupido, Wüncel-féle Victrix-kamarák nagy választékban.

LEMEZEK, PAPIROK, vegyszerek mindig friss állapotban, csinos kivitelű kartonok nagy választékban. „Az Amatőr” előfizetői és Hlubtagok arkedvezményben részesülnek. Sötét kamara használata díjtalan. Árjegyzékem ingyen és bérmentve.

képezési eljárások ismertetése teszi nélkülözhetetlené e könyvet. Nagyban előmozdítják a szövegrész megértését a helyesen választott ábrák s a kitűnő illusztrációk.

Adás, vétel, csere.

Eladó. 1. Egy kézi nagyító készülék, melyvel 24×30-as képet is lehet nagyítani. — Ujjonnan 90 koronába került. 2. Egy „Lotos“ nevű kézi-kamara, teljesen jó karban. Filmpack kazettával és 3 szinpla kazettával 9×12 lemezekhez. Koilos zárral. Lencse: Medio Anastigmat. — *W. Kenn-gott*, párisi cég által van forgalomba hozva. Nekem ca. 175—180 koronába került. 3. Egy Vidil statív és 4. Egy Görz-Anschützstatív. (Ujjonnan 22 korona.) Cim a kiadó-hivatalban.

AZ „AMATŐR” régi évfolyamai

kedvezményes áron:

1904. év I. évfolyam 6 füzet (ritka visszavásárolt példányok) felemelt ára	6 korona
1905. év II. évfolyam 24 füzet (ritka visszavásárolt példányok) felemelt ára	20 korona
1906. év III. évf. 24 füzet mérsékelt ára	10 korona
1907. év IV. évf. 24 füzet mérsékelt ára	12 korona
1908. év V. évf. 24 füzet mérsékelt ára	12 korona

ídelális kamarája minden komoly amatőrnek és szakfényképésznek; kitűnő szerkezet.
 ∴ Elegáns kivitel. ∴

Szállítható az összes szokásos keretekben, valamint 9×14 cm. és 10×15 cm.-esben is ∴ mint tekercs és panoráma-kamara. ∴

Érdekes árjegyzék ingyen és bérmentve!

Camerawerk Sontheim 83

am NECKAR.

C. REICHERT

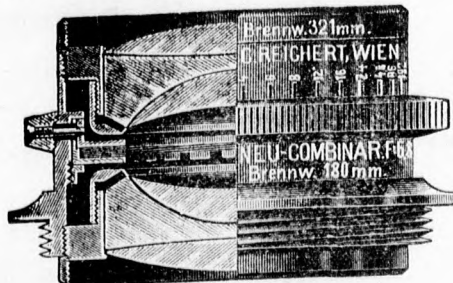
optikai és mechanikai intézete

Wien, VIII., Benno-Gasse 24-26.

Budapest, VIII., Üllői-út 12.

ajánlja az ő jóhírnevű, elsőrangú

fényképezési objektívjeit

u. m.

„Uj Kombinar“	F : 6, 8 és F : 4, 8.
„Kombinar“	F : 6, 3.
„Polar“	F : 6, 8.
„Polar“	F : 4.

Kérjen árjegyzéket és ismertetést „Az Amatőr“-re való hivatkozással. Ingyen és bérmentve!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy lakásváltozásokat mindenkor idejekorán bejelenteni sziveskedjenek.

Meg nem érkezett lappéldányokra vonatkozó felszólamlásokat csupán négy héten belül ismer el a kiadóhivatal.

Többeknek. „Az Amatőr részvénytársasága” nem új keletű tervünk, csupán főleg a vidéki olvasóink, de lapunk kötetlékein kívül álló amatőrtársaink részére is már évek óta érezhető hiány pótlása. Igaza van Önök közül azoknak, a kik megérezték, hogy mily kellemes lesz az főleg a vidéki amatőröknek, kik bármikor érkezzenek is a fővárosba, mindenkor, más-más kiállítás vár majd rájuk, melyből okulni módjukban lesz; különösen e kiállítások egyike-másika vándor: körútra is indul. A tervbe vett modern berendezésű tágas és szellős laboratóriumok, a díjmentes foto-kölcsönkönyvtár, az egész éven keresztül ismétlődő sorozatos tanfolyamok (kezdők, haladottabb és művészamatőrök részére) hasonlóképpen igen nagy haladást és átalakítást vannak hivatva előidézni a magyar fényképezésben. Egyebekben utalunk a februári pótfüzetben megjelenő alapítási tervre, a melynek második pontja részletesen felsorolja lapunk e nagyfontosságú átalakulását jelentő vállalkozását, a mely épen olyan érdeke minden komoly magyar fényképezőnek, mint a milyen bizonyos, hogy az rövid idő leforgása alatt — főleg olvasóink közreműködésével — meg is alakul. Hiszen már most is több mint a részvények kétharmada (100.000 koronán felül) el van helyezve és oly érdeklődés mutatkozik már is, mely a részvények túljegyzését igen valószínűvé teszi, úgy hogy vagy nagyobb alaptőkével alakulna meg e fotokulturális szempontból is közhasznú vállalat, vagy pedig a jegyzések nagyságának arányában kell majd redukálni a kiadható részvényeket, a midőn azonban azok, a kik tiz részvénytől többet nem jegyeztek, teljes számban megkaphatják még a jegyzett részvényeket. Természetes, hogy e redukció főként azokat sújtaná, a kik nagy tőkével kívánnak részesedni az e vállalatból eredő biztosnak ígérkező anyagi haszonból. A részvények alacsony névértékével K 50.- lehetővé kívántuk tenni minden olvasónknak a részvételt, a mi annál könnyebben lehetséges, mert hiszen megalakulásig a jegyzett részvények névértékének csupán 30%-át kell majd befizetni, a mi az 50 koronás részvények után részvényenként 15.- koronát tesz ki. A fennmaradó 70% már részletekben

lesz valószínűleg befizetendő, a megalakulás után. A részvények alacsony névértékénél és a befizetés megkönnyítésénél az a cél vezetett bennünket, hogy foto-közérdekű vállalkozásunkból annak előnyeiből és anyagi hasznából minden amatőrtársunk kivehesse a részét abban az arányban, a mint abban anyagilag is részt vennie módjában áll. Olyan amatőrfényképező pedig, a kinek e kamatozó részvénybetétéhez legalább 15.- koronája nem volna, szerény nézetünk szerint még Magyarországon sincsen. Egyikük-másikának tehát igaza van akkor, a midőn, befelé, a résztvevő amatőrök szempontjából egyuttal fogyasztási szövetkezetnek is mondják vállalatunkat, mert hiszen a részvényeseknek csaknem mindegyike egyuttal fogyasztója és vevője lévén az üzletnek, a saját maga által fogyasztott cikkek után a haszonban is részesül, vagyis e haszon arányában egyuttal olcsóbban jutna az általa fogyasztott cikkekhez. Ezenkívül egyéb, pénzben fel sem becsülhető oly előnyök is megilletik a részvényeseket, a melyek ugyancsak a jegyzett részvények arányában oszloznak meg. Örvendünk, hogy Önök e vállalkozás alapcélzatát, „Az Amatőr” még nagyobb mértékű fejlesztésének és terjesztésének lehetővé tételét oly szépen kiérették a száraz kereskedelmi formákban megfogalmazott alapítási tervzetből is. Kérjük tehát, hogy az Önöknél levő jegyzési ívet, a mely a 2-ik számú pótfüzetben jelent meg, kivágva, saját és esetleges idegen jegyzésekkel együtt most már május hó 25-ig beküldeni sziveskedjenek. Ezáltal lehetővé teszik, hogy valamennyink közös érdekét képező társulatunk *mielőbb* megalakuljon.

Többeknek. „Az Amatőr” kiállítása képes *katalogusát* bárkinek meg fogjuk küldeni, ha annak árát (50 fill.) és a portoköltséget (5 fill.) nekünk beküldi. Levélbélyegeken is lehet. A *kiállítók tisztelet-példányként* kapják.

Főszerkesztő és kiadótulajdonos: KOHLMAN ARTÚR dr.

Társszerkesztő: GÁBOR JÓZSEF.

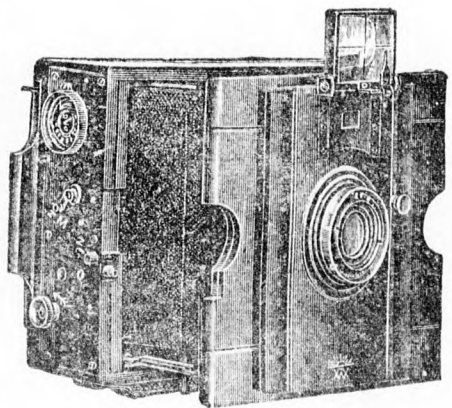
Helyetteszerkesztő: SZ. KISS LAJOS vegyész-mérnök.

Főmunkatársak: SZTANKOVCSZKY JÓZSEF és SZEGHALMI GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Baross-tér 15.

Bercsényi-nyomda r.-t. Budapest, VIII., Reviczky-tér 5.

Rendelje meg „AZ AMATŐR” régiebb évfolyamait!

Lechner új zseb- és kézi-kamarái

elsőrangú készülékek.

Az összes készülékek elsőrangú pillanatfelvételekhez való kettős redőnyzárral felszereltek. A zár $\frac{1}{1000}$ másodperces gyorsaságig szabályozható és nyílása teljesen zárva húzható fel.

**Kapható az összes jobb foto-üzletekben
vagy közvetlenül a gyártóknál**

Fabrik photographischer Apparate

R. Lechner (Wilhelm Müller)

Wien, I. Graben 31.

Kérje tartalmas 60. számú árjegyzékünket

Ingyen és bérmentve!

